

CLMV Monitor

Q4/2018

การเติบโตของเศรษฐกิจกลุ่มประเทศ CLMV ยังคงอยู่ในระดับสูงราว 6.5-7% ในปี 2019 ด้วยแรงสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกประเทศ โดยกลุ่มประเทศ CLMV อาจได้รับประโยชน์จากสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีนที่ทวีความรุนแรงขึ้นจากแนวโน้มการย้ายฐานการผลิตของนักลงทุนต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกัมพูชาและเวียดนามเพื่อเลี่ยงภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ การส่งออกจะเร่งตัวตามความต้องการจากตลาดโลกในหมวดสินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้นภายใต้สิทธิประโยชน์พิเศษทางการค้าต่างๆ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศ CLMV จะยังคงคึกคักจากจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนที่เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน ความต้องการภายในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวตามการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV ในปี 2019 เกิดจากความเสี่ยงรายประเทศ ภาวะการเงินโลกที่ตึงตัวขึ้น และการชะลอตัวของเศรษฐกิจหลักโดยเฉพาะจีน

กัมพูชา

- 👍 กัมพูชาเร่ง 6.8% ในปี 2019 โดยมีความต้องการภายในประเทศ การส่งออก การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสนับสนุนหลัก
- 👎 ความเสี่ยงเสถียรภาพภายนอกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นไปได้ในการถอนสิทธิประโยชน์ทางการค้า Everything But Arms (EBA) ของสหภาพยุโรป
- 📦 **Box:** : ธุรกิจโลฟส์ได้ลั่นเตือนเมมเบตในกัมพูชา โอกาสสำคัญที่อาจมองข้าม

ลาว

- 👍 เศรษฐกิจลาวจะเติบโตราว 6.6% ในปี 2018 ก่อนจะเร่งตัวขึ้นเป็น 6.9% ในปี 2019 ด้วยแรงส่งจากส่งออกไฟฟ้า
- 👎 ความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจลาวในระยะข้างหน้าคือภาวะการเงินโลกที่ตึงตัวขึ้นและการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน

เมียนมา

- 👍 เศรษฐกิจเมียนมาจะกลับมาขยายตัวที่ 6.8% ในปีงบประมาณ 2018/19
- 👎 รัฐบาลประกาศแผนส่งเสริมการลงทุน 20 ปี ท่ามกลางความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตโรฮิงญาและภาวะการเงินโลกที่ตึงตัวขึ้น

เวียดนาม

- 👍 เศรษฐกิจเวียดนามจะเติบโตสูงเกินเป้าหมายที่ 6.7% ในปี 2018 จากภาคส่งออกที่ขยายตัวแข็งแกร่ง ก่อนจะชะลอลงเป็น 6.5% ในปี 2019
- 👎 ความเสี่ยงสำคัญต่อเศรษฐกิจเวียดนามคือการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า รวมถึงระดับสินค้าภายในประเทศที่ขยายตัวรวดเร็ว

CLMV Highlight : Fantastic SEZs and where to find them

Facts and Figures

Population (2018)	16.45 million
Labor force (2017)	8.9 million
GDP (2017)	22.3 USD billion
GDP per capita (2017)	1,390 USD
GDP by sector (2017)	Agriculture: 25.3%, Industry: 32.8%, Services: 41.9%
Top exports (2017)	Textile 65%, Footwear 11%, Travel goods 3%

Things to watch in 2019

การตัดสิทธิ
ประโยชน์ EBA
จากสหภาพยุโรป

การย้ายการลงทุนเพื่อเลี่ยง
ผลกระทบสงครามการค้า
สหรัฐฯ-จีน

Macroeconomic update

Economic Outlook

เศรษฐกิจกัมพูชาจะขยายตัวราว 7.0% ในปี 2018 และจะชะลอตัวลงเล็กน้อยที่ 6.8% ในปี 2019 ด้วยปัจจัยสนับสนุนด้านอุปสงค์ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ ความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นได้แรงผลักดันมาจากค่าแรงขั้นต่ำที่สูงขึ้นและการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐ ทั้งนี้ รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณประจำปี 2019 มูลค่า 6.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น 11.4%YOY ซึ่งครอบคลุมนโยบายกระตุ้นทางการคลังก้อนใหญ่ รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นหนึ่งในภาคธุรกิจหลักของเศรษฐกิจกัมพูชาจะได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมโดยการให้ระยะพักชำระภาษี 3-5 ปี ขณะเดียวกัน รัฐบาลก็จะเดินหน้าโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางด่วน Phnom Penh-Sihanoukville และ Phnom Penh-Svay Rieng เพื่อรองรับความต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้นสำหรับภาคธุรกิจ ในขณะเดียวกัน ความต้องการสินค้าส่งออกของกัมพูชาที่เพิ่มขึ้น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่องและกิจกรรมการท่องเที่ยงที่คึกคักสะท้อนอุปสงค์จากภายนอกที่แข็งแกร่งในปี 2018 การส่งออกในช่วงครึ่งแรกของปี 2018 เติบโต 16%YOY ขับเคลื่อนด้วยการส่งออกสินค้าหมวดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่เป็นผลิตภัณฑ์หลักซึ่งเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วถึง 16%YOY และความต้องการจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็น 1 ใน 2 ประเทศคู่ค้าหลัก ที่ขยายตัวสูงถึง 26%YOY แม้สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนจะดำเนินต่อไป การเติบโตของภาคการส่งออกของกัมพูชาคาดว่าจะยังคงแข็งแกร่งเนื่องจากสิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้กรอบ Everything But Arms (EBA) ของสหภาพยุโรปและ Generalized System Preference (GSP) ของสหรัฐฯ อุตสาหกรรมเกิดใหม่ก็จะได้ประโยชน์จากสงครามการค้าจากการที่บริษัทข้ามชาติต่างๆ รวมทั้ง บริษัทผลิตจักรยานสัญชาติสหรัฐฯ Kent International Inc และ Trek Bicycle Corporation กำลังพิจารณาให้กัมพูชาเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกแห่งใหม่ นอกจากนี้ กัมพูชายังได้ต้อนรับนักท่องเที่ยวถึง 4.3 ล้านคนใน 9 เดือนแรกของปี 2018 ซึ่งสูงขึ้นถึง 12%YOY กลุ่มประเทศอาเซียนนำโดยชาวจีนเป็นนักท่องเที่ยวหลักที่เข้ามาในประเทศ

อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงด้านเสถียรภาพภายนอกของกัมพูชายังคงเพิ่มขึ้น ในขณะที่สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนเพิ่มความรุนแรงขึ้นประกอบกับเศรษฐกิจโลกชะลอตัวลง แต่การส่งออกของกัมพูชาในปี 2018 กลับไม่ได้รับผลกระทบเนื่องจากสิทธิประโยชน์ทางการค้าต่างๆ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าซึ่งมีส่วน 70% ของการส่งออกรวมในปี 2017 จะต้องเผชิญกับความท้าทายในอนาคตอันใกล้เนื่องจากค่าแรงขั้นต่ำที่ปรับตัวสูงขึ้น การแข่งขันในภูมิภาคทวีความรุนแรงขึ้นและความเป็นไปได้ที่สหภาพยุโรปจะถอนสิทธิประโยชน์ทางการค้า EBA ดังนั้นภาคเอกชนนำโดย EuroCham และหอการค้า

อังกฤษ (the British Chamber of Commerce) จึงได้แสดงความกังวลในประเด็นดังกล่าว ซึ่งจะกระทบต่อความน่าดึงดูดในการลงทุนของกัมพูชา ภาวะการเงินโลกที่ตึงตัวจะยิ่งทำให้ความสามารถในการชำระหนี้สินของประเทศมีความเสี่ยงมากขึ้นอีกทางหนึ่ง แม้ว่าหนี้สาธารณะในสกุลเงินตราต่างประเทศของกัมพูชาที่ราว 30% ของ GDP ในปี 2018 จะเป็นระดับที่สามารถจัดการได้ แต่ความจำเป็นในการลงทุนของรัฐในโครงสร้างพื้นฐานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งจำเป็นต้องกู้จากแหล่งเงินทุนต่างชาติ

Financial markets

ธนาคารชาติแห่งกัมพูชา The National Bank of Cambodia (NBC) เดินหน้าส่งเสริมการใช้เงินเรียลและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินในประเทศ เนื่องจากกัมพูชามีการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในระดับสูง NBC จึงไม่สามารถใช้นโยบายทางการเงินได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น NBC จึงออกมาตรการเพิ่มความเชื่อมั่นในการใช้เงินเรียล โดยมีมาตรการหลักคือการใช้เงินเรียลในการซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยน โดยเงินเรียลสามารถรักษาระดับได้ที่ราว 4,050 เรียลต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2018 ทั้งนี้ สถาบันการเงินที่รับการอัดฉีดเงินเรียลเข้าไปในระบบคิดเป็นธนาคารพาณิชย์ 54% และส่วนที่เหลือเป็นร้านรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อีกมาตรการสำคัญคือการออกข้อกำหนดให้ทุกธนาคารและสถาบันการเงินขนาดเล็กย่อย Micro financial institutions (MFIs) มีสัดส่วนการปล่อยสินเชื่ออย่างน้อย 10% ในสกุลเงินเรียลภายในปี 2019 อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามข้อกำหนดของ NBC ดังกล่าวนับเป็นความท้าทายของสถาบันการเงิน เนื่องจากความต้องการฝากและกู้ในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ยังคงอยู่ในระดับสูง ในขณะที่เดียวกัน รัฐก็เตรียมที่ออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ในการระดมเงินลงทุนภายในประเทศ ทั้งนี้ กัมพูชาจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มขึ้นในอนาคตเนื่องจากความต้องการระดมทุนโดยเฉพาะเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเติบโตอย่างรวดเร็ว

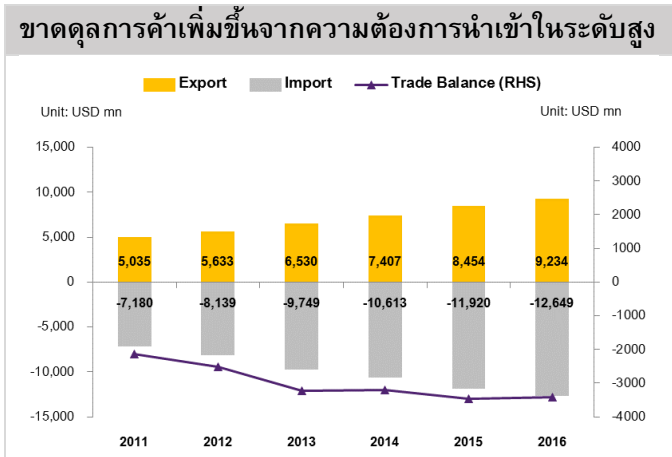
EIC's view

การถอนสิทธิประโยชน์ด้านการค้า EBA ของสหภาพยุโรปและการย้ายฐานการลงทุนเพื่อเลี่ยงสงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน จะเร่งกระบวนการเพิ่มความหลากหลายในภาคอุตสาหกรรมของเศรษฐกิจกัมพูชาและขยายโอกาสของธุรกิจไทยด้วย สหภาพยุโรปเป็นตลาดใหญ่ที่สุดของกัมพูชาในการส่งออกผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าจนถึงปัจจุบัน แต่ความเป็นไปได้ในการเสียสิทธิประโยชน์ EBA และความท้าทายที่เพิ่มขึ้นคาดว่าจะทำให้อุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าชะลอตัวลงในอีก 2-3 ปีข้างหน้า ในขณะที่ สินค้าอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น จักรยาน บรรจุภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์ มีส่วนแบ่งตลาดการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจาก 2% ในปี 2008 เป็นมากกว่า 20% ในปี 2017 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาคอุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้ามีโอกาสในการลงทุนที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตอาหารและการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์ของสินค้าอื่นๆ เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่รัฐบาลส่งเสริมภายใต้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพิ่มเติมสำหรับ SMEs ทั้งนี้ ธุรกิจไทยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มดังกล่าวมีความเป็นไปได้ที่จะขยายฐานการผลิตไปยังกัมพูชาเพื่อรองรับความต้องการทั้งจากภายในและต่างประเทศ ในเวลาเดียวกัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 2-3 ปีมานี้ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ากัมพูชาเพิ่มขึ้นเป็นตัวเลข 2 หลัก รัฐบาลไทยและกัมพูชาประกาศความร่วมมือในการสร้างความแข็งแกร่งในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังทั้งสองประเทศและที่จะเดินทางต่อไปยังประเทศที่สาม ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงเพิ่มความน่าสนใจขึ้นเมื่อการลงทุนได้รับระยะพักชำระภาษีภายใต้การส่งเสริมการลงทุนของ SMEs ของรัฐบาลกัมพูชา

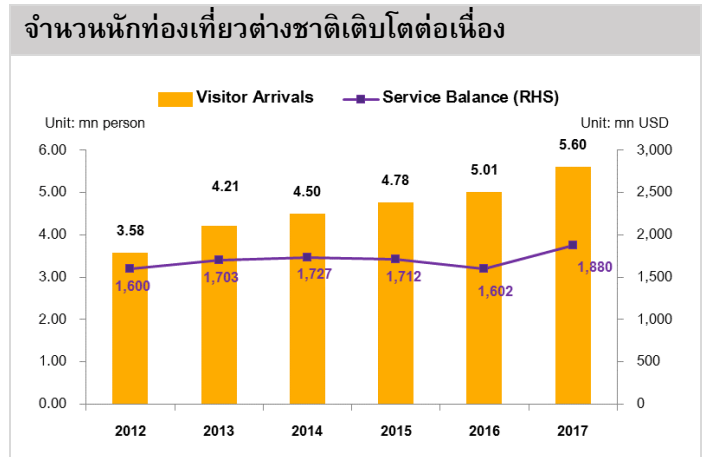
Cambodia's Key Indicators

Indicators	Unit	2013	2014	2015	2016	2017	2018F	2019F
Real GDP	% YOY	7.4	7.1	7.0	7.0	6.9	7.0	6.8
Consumer price index	%	4.7	1.0	2.8	3.9	2.2	3.5	3.2
Current account balance	% of GDP	-13.4	-10.1	-9.0	-8.6	-8.5	-10.8	-10.6
Policy rate (end of period)	%	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	-	-

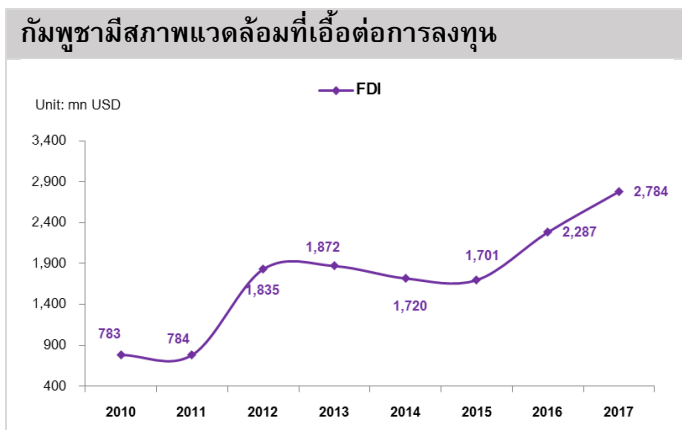
Sources: International Monetary Fund (IMF) and The National Bank of Cambodia

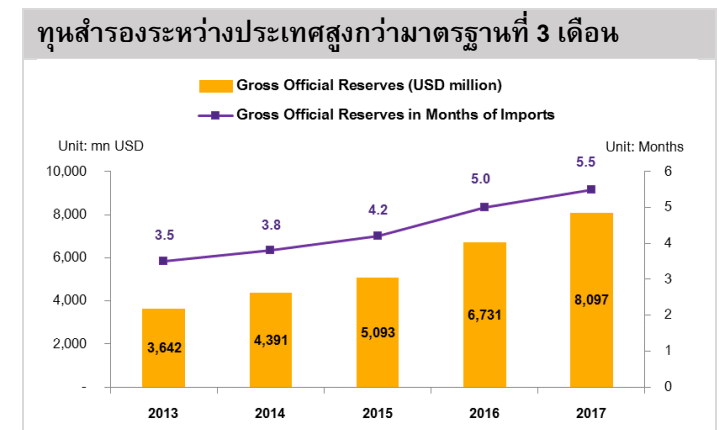
Sources: World Bank

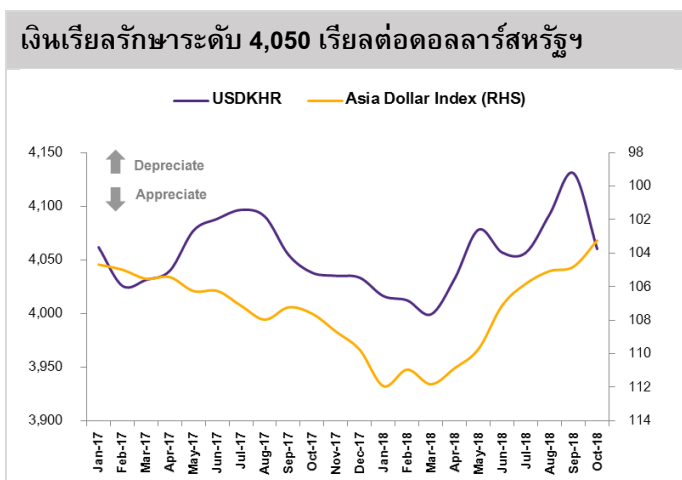
Sources: World Bank and CEIC

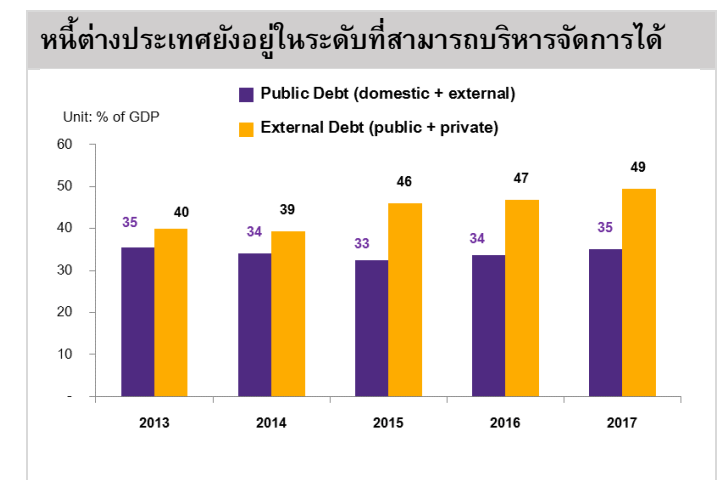
Sources: World Bank

Sources: IMF

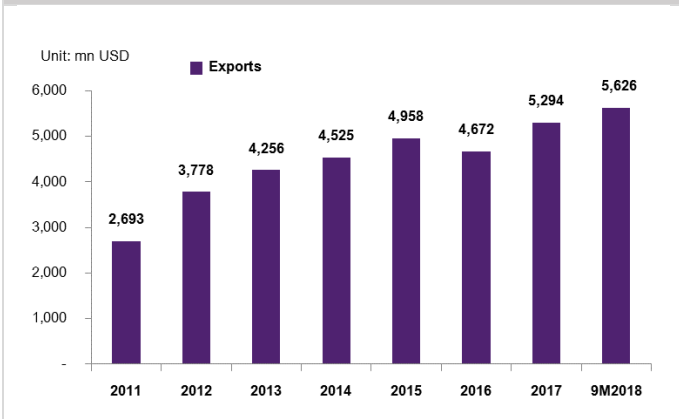
Sources: Bloomberg

Sources: International Monetary Fund (IMF) and CEIC

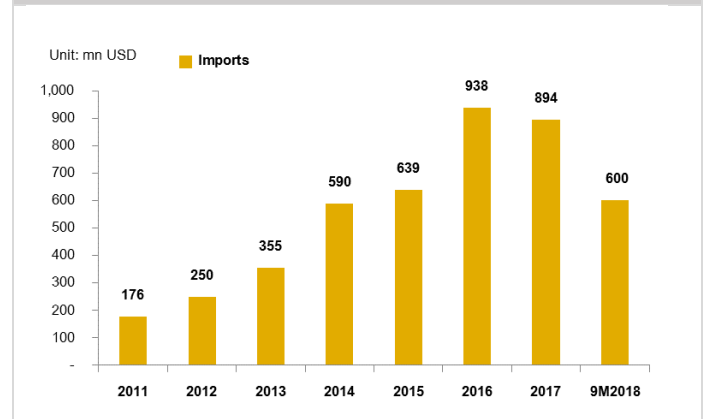
Links with Thai Economy

Exports to Cambodia

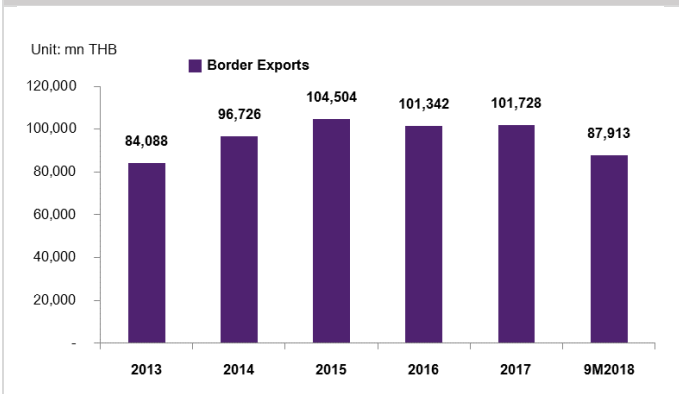
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Imports from Cambodia

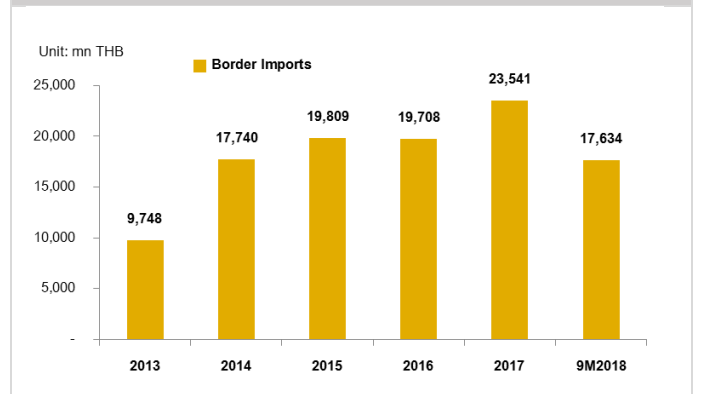
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Border exports to Cambodia

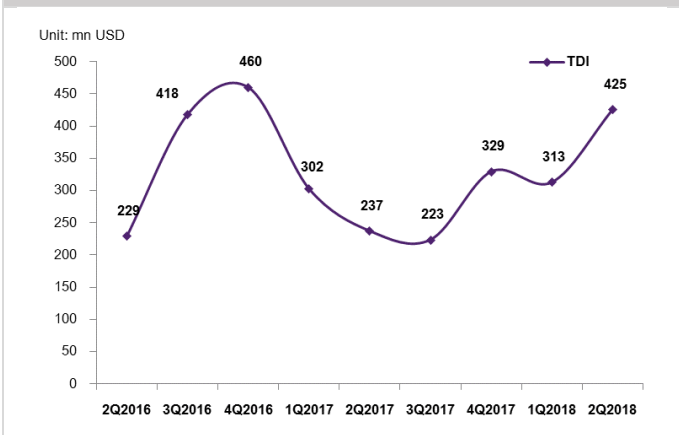
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Border imports from Cambodia

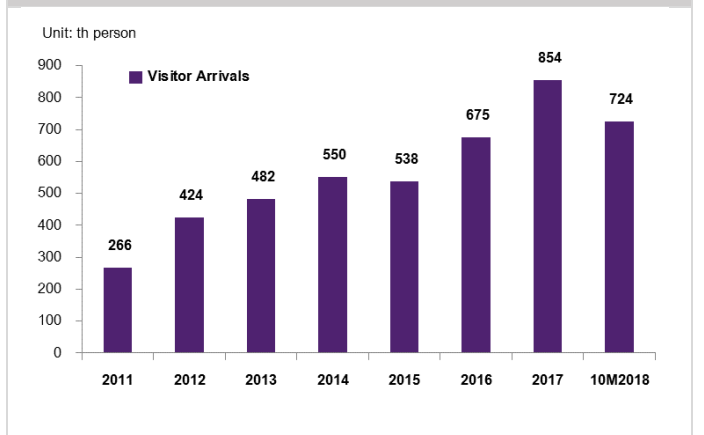
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Thailand's Direct Investment in Cambodia

Sources: Bank of Thailand

Cambodia's tourist arrival in Thailand

Sources: Thailand's Department of Tourism

BOX

ธุรกิจไลฟ์สไตล์เอ็นเตอร์เทนเมนต์ในกัมพูชา โอกาสสำคัญที่ไม่อาจมองข้าม

การเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชาในช่วงที่ผ่านมาได้รับความสนใจอย่างมากจากนักลงทุนต่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่บ้าง แต่ด้วยปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ การท่องเที่ยว รวมไปถึงการเร่งสร้างศักยภาพของแรงงานให้มีความสามารถทัดเทียมประเทศคู่แข่ง นักลงทุนต่างลงความเห็นว่าทิศทางของประเทศกัมพูชา ยังมีแนวโน้มที่ดี ทั้งนี้จากการประเมินของ IMF เศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาในปี 2018 จะเติบโตที่ประมาณ 7% ถือเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูงหากเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน

ในขณะเดียวกัน สิ่งสำคัญที่มักจะมาควบคู่ไปกับการขยายตัวของเศรษฐกิจในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง คือ รายได้ที่เพิ่มขึ้นและการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งของคนในเมืองและกลุ่มที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากความเจริญทางเศรษฐกิจ บรรยากาศการพัฒนาของกรุงพนมเปญ เมืองหลวงของประเทศ และตัวชี้วัดที่สำคัญหลายตัวสะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตของชนชั้นกลางในกัมพูชาที่มีกำลังซื้อเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นตัวเลขทางการของจำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนในระบบในปี 2015 ซึ่งอยู่ที่ 3.2 ล้านคัน เพิ่มขึ้นกว่า 14% จากปีก่อนหน้า

อีกหนึ่งตัวชี้วัดที่สะท้อนการขยายตัวของสังคมเมืองได้ดีคือการเพิ่มจำนวนของห้างสรรพสินค้า จากรายงานของซีบีอาร์อี (CBRE) ที่ปรึกษาด้านอสังหาริมทรัพย์ชั้นนำระดับโลกพบว่า ในระหว่างปี 2018-19 จะมีจำนวนห้างสรรพสินค้ากว่า 10 แห่งเริ่มทยอยเปิดใหม่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะทำให้จำนวนพื้นที่ค้าปลีก (retail space) ในเมืองหลวงเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว เป็น 450,000 ตรม. นอกจากนี้ หากสังเกตการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ในตัวเมืองอย่างจริงจังแล้ว จะพบว่า มีร้านค้ากาแฟ คาเฟ่ และร้านอาหาร ซึ่งเน้นจุดขายในการสร้างบรรยากาศดี ๆ ให้ลูกค้าได้รู้สึกผ่อนคลาย หรือเป็นมุมสวย ๆ สำหรับถ่ายรูปเปิดใหม่หลายแห่ง รวมไปถึงร้านขายไวน์ แบบ specialty store เพื่อรองรับความต้องการลูกค้าเฉพาะกลุ่ม high end อีกด้วย ทั้งหมดนี้แสดงถึงความต้องการของชาวกัมพูชาที่มีกำลังซื้อเพิ่มมากขึ้น

หนึ่งในตัวอย่างของผู้สังเกตเห็นโอกาสที่น่าสนใจนี้คือการขยายกิจการของเมเจอร์ กรุ๊ป ที่เดินทางขยายธุรกิจโรงพยาบาลนอร์มมายังประเทศกัมพูชาตั้งแต่ปี 2014 ซึ่งเป็นการออกไปทำธุรกิจในต่างประเทศครั้งแรกของบริษัท โดยในปัจจุบัน เมเจอร์ มี 4 สาขา 24 โรงในกัมพูชาทั้งในพนมเปญและเสียมเรียบ ไม่เพียงแค่อุปกรณ์ที่เป็นบริการหลักแล้ว เมเจอร์ยังให้บริการลานโบว์ลิ่งและห้องคาราโอเกะอีกด้วย จากรายงานของ SCBS (SCB Securities) ในปี 2016 บริษัทสามารถขายตัวภาพยนตร์ที่กัมพูชาได้ 1.3 ล้านใบ โดยราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 175 บาทต่อใบ นอกจากนี้ อัตราส่วนกำไรต่อชิ้นของการขายเครื่องดื่มและบ๊อบคอร์นที่กัมพูชานั้นยังสูงกว่าในประเทศไทยถึง 10%

อีกหนึ่งความสำเร็จของผู้ประกอบการไทยในการเข้าถึงไลฟ์สไตล์ของคนกัมพูชาคือร้านกาแฟคาเฟ่เมซอนที่เพิ่งฉลองครบ 100 สาขาไปเมื่อเร็วๆ นี้ นับเป็นการเข้าตลาดที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในระยะเวลาเพียงแค่ 4 ปี โดย 80% เป็นลักษณะการขายแฟรนไชส์ ซึ่งนอกเหนือจากเมซอนแล้ว ยังมีร้านกาแฟแบรนด์ไทยอีกกว่า 10 แบรนด์ที่เข้ามาตีตลาดกัมพูชา เช่น คอฟฟี่ทูเดย์ อินทินิน และ ทูคอฟฟี่ เป็นต้น จากรายงานของพนมเปญโพสต์ระบุว่าปัจจุบัน ร้านกาแฟแบรนด์ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับ 1 หรือคิดเป็นสัดส่วน 45% ของจำนวนร้านกาแฟทั้งหมดในกัมพูชา

สถาบันสถิติแห่งชาติกัมพูชารายงานว่าการขยายตัวของภาคบริการที่เติบโตกว่าปีละ 10% ตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมาทำให้สัดส่วนของภาคบริการคิดเป็น 42% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ แชนจ์หน้าภาคการผลิตและภาคเกษตรกรรม ซึ่งสะท้อนถึงการเข้าสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็วของคนรุ่นใหม่ในกัมพูชา ส่งผลให้เกิดประชากรจำนวนมากที่มีกำลังซื้อและพร้อมที่จะจับจ่ายใช้สอย รายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการแสวงหากิจกรรมใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินห้างช้อปปิ้งเพื่อสนองความต้องการของตัวเองหรือเพื่อแสดงสถานะทางสังคม รวมไปถึงการหาสถานที่เพื่อพบปะสังสรรค์กันระหว่างเพื่อนฝูง นับเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าธุรกิจไลฟ์สไตล์และเอ็นเตอร์เทนเมนต์ในกัมพูชากำลังอยู่ในช่วงเวลาที่มีโอกาสในการลงทุน ผู้ประกอบการไทยที่อยู่ในอุตสาหกรรมนี้ควรใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ของการสร้างธุรกิจลักษณะนี้ให้ประสบความสำเร็จ และนำมาปรับใช้กับประเทศกัมพูชา ความใกล้เคียงกันทางด้านวัฒนธรรมและสถานที่ตั้งที่ติดกันของทั้งสองประเทศ นับเป็นข้อได้เปรียบสำคัญของนักธุรกิจไทย หากแต่นักลงทุนจากชาติอื่นๆ นั้น ก็มีความสนใจที่จะแสวงหาโอกาสในกัมพูชาเช่นกัน ดังนั้นความสามารถในการทำความเข้าใจความต้องการผู้บริโภคใหม่ในกัมพูชาจะเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ

LAOS

OVERALL ECONOMY

Facts and Figures

Population (2017)	7.13 million
Labor force (2017)	3.6 million
GDP (2017)	17.15 USD billion
GDP per capita (2017)	2,568 USD
GDP by sector (2017)	Agriculture: 20.9%, Industry: 33.2%, Services: 39.1%
Top exports (2017)	Electricity 24%, Copper 20%, Electrical product 12%

Things to watch in 2019

การบริการจัดการหนี้
สาธารณะและหนี้
ต่างประเทศของรัฐบาลลาว

การชะลอตัวของ
เศรษฐกิจจีน

Macroeconomic update

Economic Outlook

เศรษฐกิจลาวจะขยายตัวในระดับปานกลางที่ 6.6% ในปี 2018 ก่อนที่จะเร่งตัวเป็น 6.9% ในปี 2019 ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) รายงานว่า ภาคการก่อสร้างและภาคบริการจะช่วยรองรับผลกระทบจากน้ำท่วมและเหตุการณ์เขื่อนเซเปียน-เซินน้ำน้อยแตก ซึ่งสร้างความเสียหายอย่างมากต่อพื้นที่เกษตรกรรม ในขณะเดียวกัน จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติอาจเพิ่มขึ้นไม่ถึงเป้าหมายที่ 5 ล้านคนในปีนี เนื่องจากภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยว รวมถึงแรงสนับสนุนจากแคมเปญ Visit Laos Year 2018 อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจลาวมีแนวโน้มกลับมาขยายตัวสูงในปี 2019 ด้วยแรงส่งจากการส่งออกไฟฟ้า การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติโดยเฉพาะในภาคการก่อสร้าง และการท่องเที่ยวที่มีโอกาสเติบโตได้ดี

ความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจลาวในระยะข้างหน้าคือภาวะการเงินโลกที่ตึงตัวขึ้นและการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของสหรัฐฯ จะกดดันเงินกีบให้อ่อนค่าลง และกดดันความสามารถในการชำระหนี้ของลาวซึ่งมีเสถียรภาพภายนอกค่อนข้างอ่อนแอ โดย IMF ประเมินว่าเงินกีบลาว ณ สิ้นปี 2016 มีมูลค่าสูงเกินจริงราว 44-49% ในขณะที่ระดับหนี้ต่างประเทศมีมูลค่าสูงถึง 114% ของ GDP ในปี 2017 หรือสูงที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ การชะลอตัวของเศรษฐกิจจีนอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและการลงทุนในลาว เนื่องจากจีนเป็นประเทศผู้ลงทุนหลักและตลาดส่งออกหลักของลาว โดยในปี 2017 มูลค่าลงทุนทางตรงจากจีนคิดเป็นสัดส่วน 77% และมูลค่าส่งออกจากลาวไปจีนคิดเป็นสัดส่วน 34% ของ การส่งออกทั้งหมด

Financial markets

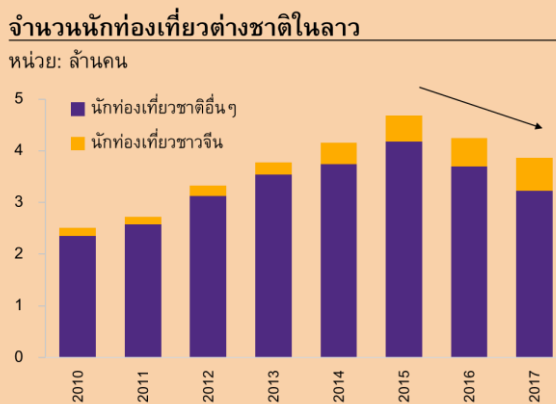
รัฐบาลลาววางแผนออกพันธบัตรในตลาดจีน ปัจจุบัน ลาวออกพันธบัตรในตลาดไทยเป็นหลักเพื่อระดมทุนสำหรับโครงการภาครัฐ ทางลาวจึงวางแผนเพิ่มแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศและมีจีนเป็นหนึ่งในตัวเลือกหลัก ลาวยังต้องการเงินสนับสนุนจากต่างประเทศ เนื่องจากตลาดเงินในลาวยังมีขนาดเล็ก โดยปัจจุบันมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลาว (LSX) เพียง 7 แห่ง ซึ่งรวมถึง EDL Generation Public Company ในเครือรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว (EDL) ที่มีการระดมทุนผ่านการออกพันธบัตรในไทยแล้วเช่นกัน ทั้งนี้ แม้การออกพันธบัตรในจีนจะช่วยให้ลาวได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนใหม่ๆ แต่ก็จะทำให้ภาระหนี้สินของลาวสูงขึ้นด้วยเช่นกัน โดย ณ สิ้นปี 2017 ลาวมีหนี้สาธารณะที่กู้ยืมจากต่างประเทศสูงเกินครึ่งของ GDP และมีจีนเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ คิดเป็นสัดส่วน 42% ของหนี้ในรูปเงินตราต่างประเทศทั้งหมด

ภาคการท่องเที่ยวยังคงเป็นตัวแปรสำคัญของเศรษฐกิจลาว แม้ตัวเลขนักท่องเที่ยวจะลดลงในช่วงปีที่ผ่านมา สำนักงานสถิติลาวรายงาน ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในลาวโดยรวมลดลง 9%YOY ในปี 2017 แต่ตัวเลขนักท่องเที่ยวจีนกลับขยายตัวถึง 17%YOY (รูปที่ 1) จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นอีกหนึ่งสัญญาณที่ดีสำหรับภาคการท่องเที่ยวลาว เนื่องจากโครงการรถไฟความเร็วสูงลาว-จีนที่จะเปิดทำการในปี 2021 จะช่วยให้การเดินทางเชื่อมต่อกันระหว่างลาวและประเทศในภูมิภาคอื่นๆ มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ทั้งนี้ จากรายงานความสามารถทางการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวโดย World Economic Forum (WEF) ดัชนีของลาวในปี 2017 ปรับดีขึ้นเล็กน้อยจากปี 2015 โดยลาวได้คะแนนสูงในหมวดการแข่งขันด้านราคา หมายความว่า ลาวคิดค่าค่าธรรมเนียมการบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ค่าธรรมเนียมสนามบินและภาษีบัตรโดยสารค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ ลาวยังได้คะแนนสูงในหมวดการให้ความสำคัญกับภาคการท่องเที่ยว สะท้อนว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ภาครัฐให้การสนับสนุน โดยรัฐบาลลาวใช้จ่ายในภาคการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วน 8.1% ของงบประมาณภาครัฐทั้งหมด เทียบกับรัฐบาลไทยซึ่งใช้จ่ายในสัดส่วน 2.8%

อย่างไรก็ดี การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวยังคงเป็นความท้าทายหลักสำหรับลาว ถนนในลาวส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาทำให้การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ยังคงค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยว นอกกรุงเวียงจันทน์ ถือเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนต่างประเทศที่จะเข้ามาพัฒนาทั้งในภาคการก่อสร้างและภาคบริการสำหรับการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งใน 9 อุตสาหกรรมที่ภาครัฐให้การสนับสนุนตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนของลาวปี 2016 โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนทั้งในด้านภาษี และการยกเว้นค่าธรรมเนียมการเช่าที่ดินสูงสุด 10 ปี (รูปที่ 2) นอกจากนี้ นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ยังได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม เช่น การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และการขยายระยะเวลายกเว้นภาษีกำไร เป็นต้น (อ่านเพิ่มเติมที่ Special Topic: Fantastic SEZs and where to find them)

รูปที่ 1: จำนวนนักท่องเที่ยวจีนเข้าลาวยังขยายตัวต่อเนื่อง สวนทางกับตัวเลขนักท่องเที่ยวรวมที่ลดลงตั้งแต่ปี 2015

รูปที่ 2: ภาคการท่องเที่ยวลาวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนได้ โดยสิทธิประโยชน์จะต่างกันไปตามพื้นที่ลงทุน

สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุนพัฒนาการท่องเที่ยว

พื้นที่ลงทุน	ระยะเวลา ยกเว้นภาษี	ระยะเวลายกเว้น ค่าเช่าที่ดิน
เขตที่ 1 พื้นที่ด้อยพัฒนา ทั่วโลก และ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ เอื้อต่อการลงทุน	10 ปี	10 ปี
	15 ปี	15 ปี
เขตที่ 2 พื้นที่ที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและ สังคมเอื้อต่อการลงทุน	4 ปี	5 ปี
	7 ปี	8 ปี
เขตที่ 3 เขตเศรษฐกิจพิเศษ	สิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดในแต่ละ เขตเศรษฐกิจพิเศษ	

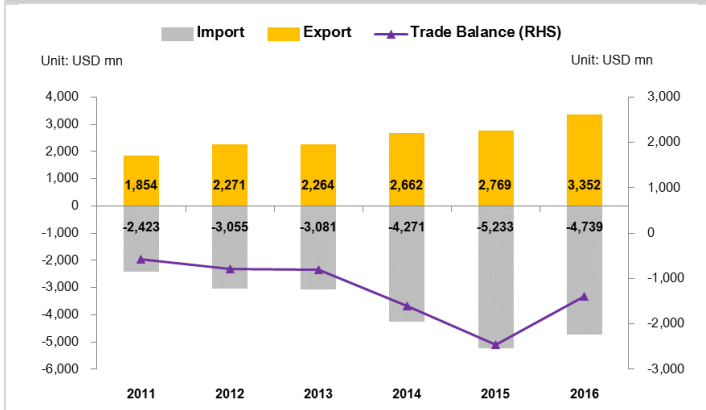
ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของสำนักงานสถิติลาว กระทรวงการวางแผนและการลงทุนลาว และ TDRI (ตุลาคม 2017)

Laos' Key Indicators

Domestic Demand	Unit	2013	2014	2015	2016	2017	2018F	2019F
Real GDP	% YOY	8.0	7.6	7.3	7.0	6.9	6.8	7.0
Consumer price index	%	6.7	2.4	0.9	2.5	0.1	2.6	2.9
Current account balance	% of GDP	-28.4	-20.0	-18.0	-13.0	-12.1	-13.9	-12.3
Policy rate (end of period)	%	5.0	5.0	4.5	4.3	4.0	-	-

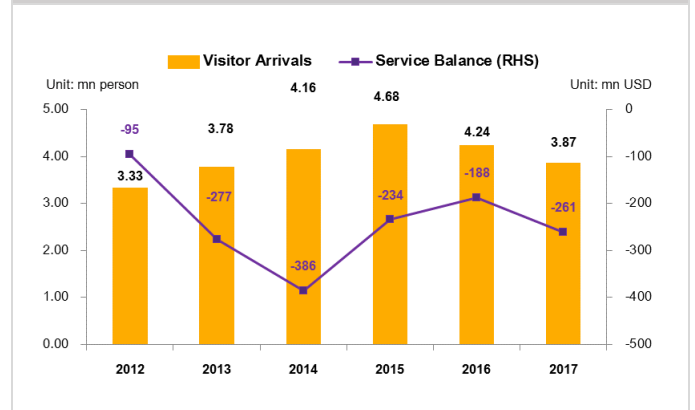
Sources: International Monetary Fund (IMF) and Bank of the Lao PDR

การส่งออกที่ขยายตัวดีทำให้ลาวขาดดุลการค้าลดลง

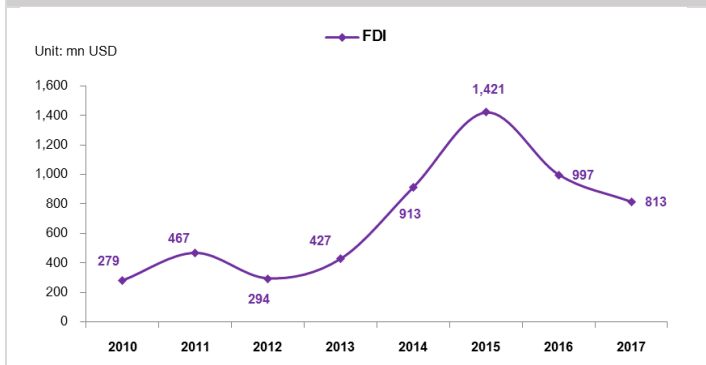
Sources: World Bank

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

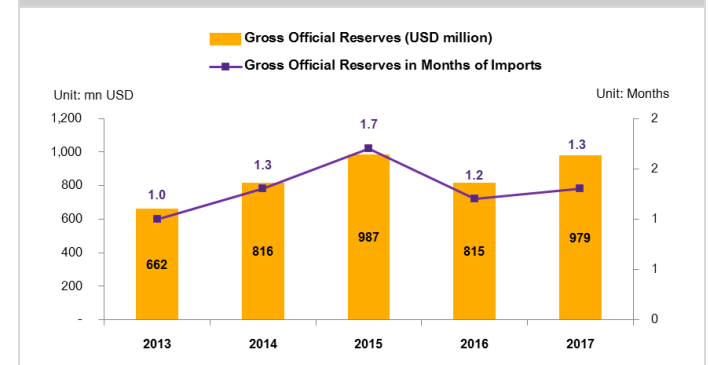
Sources: World Bank and CEIC

FDI ยังคงไหลเข้าลาวอย่างต่อเนื่อง นำโดยการลงทุนจีน

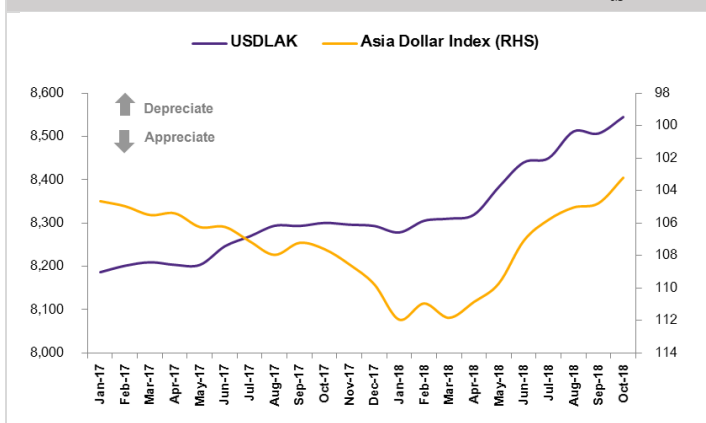
Sources: World Bank

ลาวยังคงมีทุนสำรองระหว่างประเทศในระดับต่ำ

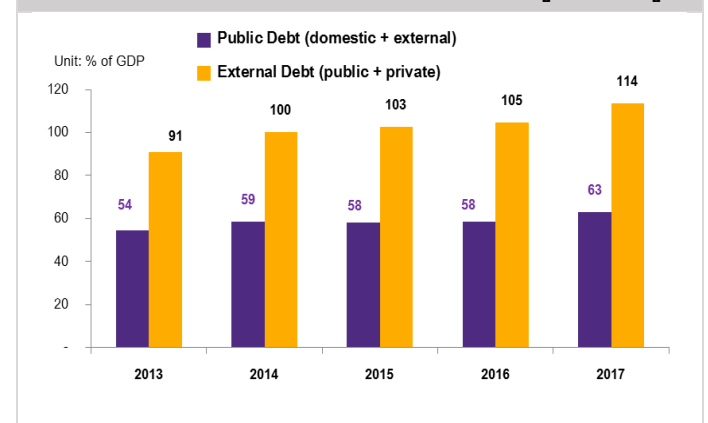
Sources: IMF

เงินกีบอ่อนค่าลงตามการแข็งค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

Sources: Bloomberg

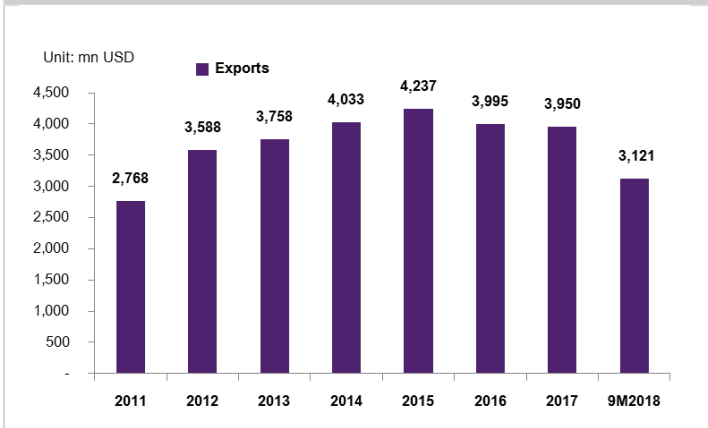
ความเสี่ยงหลักของลาวคือหนี้ต่างประเทศที่อยู่ในระดับสูง

Sources: International Monetary Fund (IMF) and CEIC

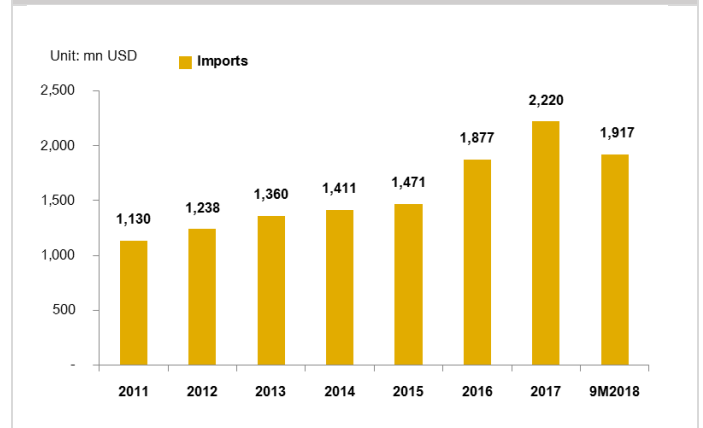
Links with Thai Economy

Exports to Laos

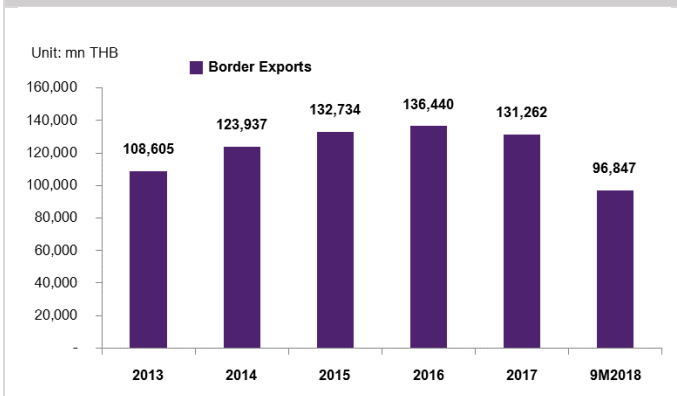
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Imports from Laos

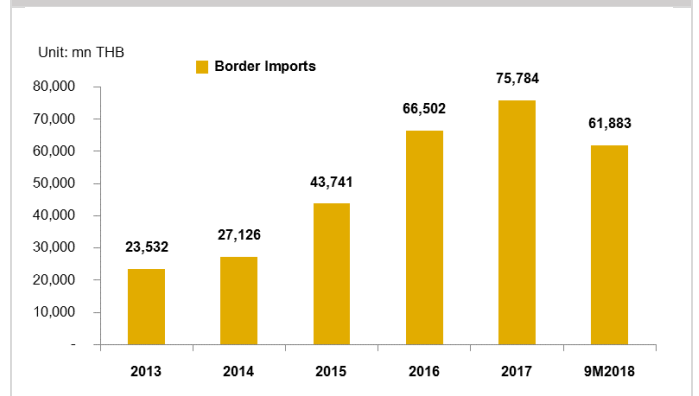
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Border exports to Laos

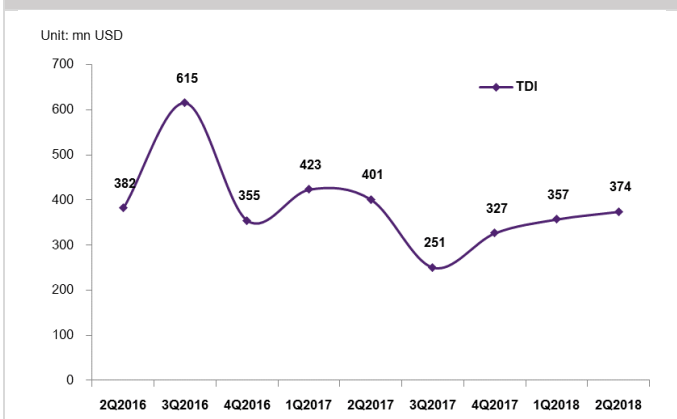
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Border imports from Laos

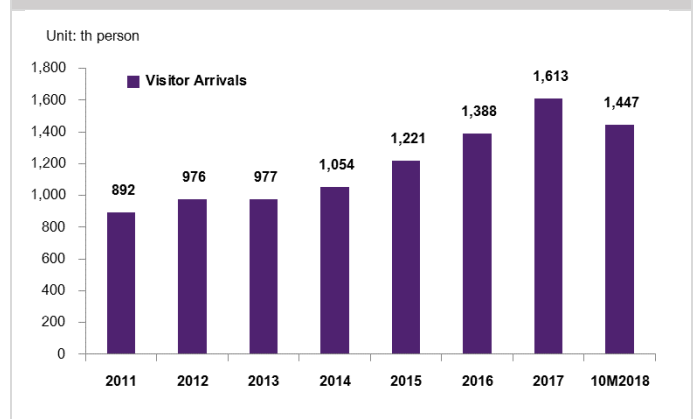
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Thailand's Direct Investment in Laos

Sources: Bank of Thailand

Laos' tourist arrival in Thailand

Sources: Thailand's Department of Tourism

Facts and Figures

Population (2017)	55.12 million
Labor force (2017)	22.3 million
GDP (2017)	66.96 USD billion
GDP per capita (2017)	1,272 USD
GDP by sector (2017)	Agriculture: 24.8%, Industry: 35.4%, Services: 39.9%
Top exports (2017)	Oil & Gas 27%, Textile 14%, Cereal 10%

Things to watch in 2019

ผลกระทบจากวิกฤต
โรฮิงญาต่อการลงทุน
โดยตรงจากต่างชาติ
และการท่องเที่ยว

เปิดเสรีภาคธนาคารให้
แก่นักลงทุนชาวต่างชาติ

Macroeconomic update

Economic Outlook

เศรษฐกิจเมียนมาขยายตัวไม่ได้ตามเป้าในช่วงเปลี่ยนผ่านปีงบประมาณ² ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงกันยายน 2018 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ที่ได้รับการอนุมัติ ไหลเข้ามา 1.765 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งน้อยกว่าที่ Directorate of Investment and Company Administration (DICA) คาดการณ์ไว้มากถึง 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในเวลาเดียวกัน จำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างชาติเพิ่มขึ้นเพียง 2% YOY โดยนักท่องเที่ยวจากชาติตะวันตกลดลงอย่างมาก รวมถึงจากฝรั่งเศสลดลง 28% YOY สหราชอาณาจักรลดลง 22% YOY เยอรมันลดลง 32% YOY และอเมริกาเหนือลดลง 15% YOY การลงทุนและรายรับจากภาคการท่องเที่ยวจากชาติตะวันตกที่ชะงักงันเป็นผลมาจากประเด็นสิทธิมนุษยชนชาวโรฮิงญาในรัฐ Rakhine อย่างไรก็ตาม ในช่วง 6 เดือนนี้ การส่งออกเติบโตอย่างชัดเจนถึง 22% YOY และมูลค่า 8.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากความต้องการสินค้าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์ทางเกษตร และสินแร่ของเมียนมาในระดับสูง ขณะที่การนำเข้าเติบโตในอัตราที่ช้ากว่าที่ 8.5% YOY เป็นมูลค่า 9.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ นำโดยสินค้าวัตถุดิบ สินค้าทุน และสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นผลให้การขาดดุลทางการค้าลดลงเหลือ 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

แนวโน้มเศรษฐกิจเมียนมายังคงเติบโตได้ในระดับที่น่าพอใจที่ 6.8% ในปีงบประมาณ 2018/19 ท่ามกลางความท้าทายและความเสี่ยงที่สูงขึ้น ตลาดภายในที่มีขนาดใหญ่และความต้องการจากต่างประเทศจะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจในปีงบประมาณ 2018/19 และในระยะกลางรัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงใหม่คือ Ministry of Investment and Foreign Economic Relation และยังได้มีการประกาศแผนส่งเสริมการลงทุน Myanmar Investment Promotion Plan (MIPP) เพื่อกระตุ้นการลงทุน โดยแผนพัฒนา 20 ปีนี้ มุ่งเน้นไปที่การดึงดูด FDI ใน 4 อุตสาหกรรมขับเคลื่อนใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมเพื่อรองรับตลาดภายใน อุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากร และอุตสาหกรรมที่ใช้ความรู้ ทั้งนี้ DICA คาดว่าเมียนมาจะได้รับเงินลงทุน 5.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อปีในอีก 5 ปีข้างหน้า และได้ถึง 220 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในอีก 20 ปี ตามแผน MIPP อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจโดย the Union of Myanmar Federation Chamber of Commerce and Industry รายงานว่าความเชื่อมั่นของนักลงทุนตกลงมา 25% YOY เนื่องมาจากความท้าทายเช่นความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานในการลงทุนที่ย่ำแย่ การ

² ช่วงเปลี่ยนผ่านปีงบประมาณใหม่ของเมียนมาคือเมษายน-กันยายน 2018

เข้าถึงการเงินที่จำกัด และการขาดแคลนการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้นเมียนมาจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาความต้องการเหล่านี้เพื่อให้บรรลุมูลค่า FDI เป้าหมาย

ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของเมียนมาเกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์โรฮิงญาในรัฐ Rakhine และสถานะการเงินโลกที่ตึงตัวขึ้น อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออกเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 50% ของการส่งออกรวมในปี 2017 นักลงทุนชาวต่างชาติมีสัดส่วน 65% ของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มในเมียนมา โดยมีเป้าหมายส่งออกไปยังสหภาพยุโรปภายใต้สิทธิประโยชน์ทางการค้า Everything But Arms (EBA) อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์โรฮิงญาเป็นสาเหตุให้สหภาพยุโรปกำลังพิจารณาการถอนสิทธิประโยชน์ดังกล่าว ส่งผลให้การลงทุนในภาคต่ออาจลดลงทั้งจากสหภาพยุโรปและประเทศอื่นๆ ที่พยายามเข้าถึงตลาดสหภาพยุโรปโดยผ่านเมียนมา ขณะเดียวกัน สถานะการเงินโลกที่ตึงตัวขึ้น นำโดยการขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของสหรัฐฯ ทำให้เกิดเป็นแรงกดดันต่อภาวะเงินทุนไหลออกและทำให้เงินจำกัดอ่อนค่าอย่างรุนแรง แม้ว่าธนาคารกลางของเมียนมา (CBM) จะพยายามที่จะรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง แต่เงินจำกัดได้อ่อนค่าลงถึง 19%YTD อยู่ที่ระดับ 1,564.85 จำกัดต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ณ วันที่ 3 ธันวาคม 2018 ค่าเงินจำกัดที่อ่อนค่าลงจะส่งผลให้การขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค วัตถุดิบและสินค้าทุนยังคงอยู่ในระดับสูง ราคาสินค้านำเข้าที่สูงขึ้นก็จะยิ่งทำให้เงินเพื่อที่สูงอยู่แล้วที่ 8.2% ในเดือนสิงหาคม 2018 สูงขึ้นไปอีก

**Financial
markets**

Central Bank of Myanmar (CBM) เปิดเสรีภาคธนาคารให้แก่ชาวต่างชาติเพื่อเร่งการพัฒนาภาคธนาคารในประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2018 ทุกสาขาของธนาคารต่างชาติได้รับสิทธิในการให้บริการทางการเงินสำหรับธุรกิจท้องถิ่น การบริการทางการเงินที่เพิ่มขึ้นครอบคลุมถึงการให้สินเชื่อในสกุลเงินจำกัดในอัตราดอกเบี้ยสูงสุดไม่เกิน 13% และการให้บริการทางการเงินสำหรับการค้าเต็มรูปแบบในอัตราดอกเบี้ยตลาด อย่างไรก็ตาม ธนาคารต่างชาติยังคงไม่ได้รับอนุญาตในการให้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินบางอย่าง เช่น การเปิดบัญชีส่วนตัว การโอนเงิน และรับอสังหาริมทรัพย์มาเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ทั้งนี้ ธนาคารต่างชาติ 9 แห่ง จะได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินกิจการเต็มรูปแบบได้ในปี 2019 มาตรการเปิดเสรีภาคธนาคารดังกล่าวจะกระตุ้นให้มีการแข่งขันระหว่างผู้เล่นท้องถิ่นกับผู้เล่นต่างชาติมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะตอบสนองความต้องการสินเชื่อเติบโตขึ้นโดยตรงและช่วยส่งเสริมการพัฒนาภาคธนาคารเมียนมาในระยะข้างหน้า

EIC's view

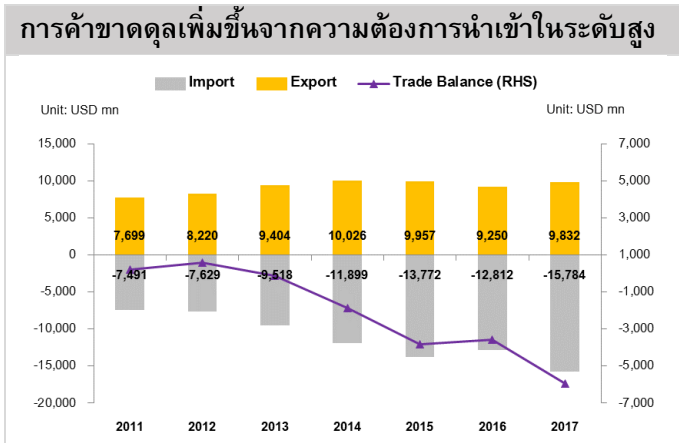
เมียนมามีโอกาสสำหรับการลงทุนจำนวนมากที่ยังไม่ได้ถูกพัฒนาทั้งในด้านการตอบสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของ MIPP ที่จะขับเคลื่อนประเทศให้เป็นฐานการผลิตเพื่อตลาดภายในและเพื่อการส่งออก ดังนั้น ธุรกิจที่มีศักยภาพการลงทุนในเมียนมาจึงครอบคลุมตั้งแต่ ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง การศึกษา จนถึง ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและอะไหล่และชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ ดังนี้

1. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มจะได้ประโยชน์จากการที่เมียนมามีแหล่งทรัพยากรทางการเกษตรมากมายและจำนวนประชากรมีขนาดใหญ่
2. สินค้าอุปโภคบริโภคมีโอกาสเติบโตอย่างแข็งแกร่ง ประกอบกับการเปิดเสรีธุรกิจค้าส่งและค้าปลีกในเมียนมา ยิ่งไปกว่านี้ สินค้าอุปโภคบริโภคผลิตขึ้นภายในประเทศจะทดแทนสินค้านำเข้าที่มีราคาสูงขึ้นเพราะค่าเงินจ๊าตอ่อนค่า
3. วัสดุก่อสร้าง เช่น ซีเมนต์และโลหะ จะเป็นที่ต้องการมากขึ้นตามจำนวนโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและเอกชนที่เพิ่มขึ้น อสังหาริมทรัพย์ที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วและการขยายพื้นที่เมือง
4. โรงเรียนที่ให้การศึกษาด้านอาชีวศึกษา การฝึกอบรม และการศึกษาในระดับสูงได้เปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้ 100% เมื่อต้นปี 2018 เนื่องจากประเทศต้องการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มอุปทานแรงงานที่มีความชำนาญ
5. เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักเป็นธุรกิจที่มีความน่าดึงดูดในการลงทุนการผลิตเพื่อส่งออกไปยังสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปภายใต้กรอบ GSP และ EBA
6. เครื่องจักรกลและชิ้นส่วนประกอบรถยนต์นับเป็นอุตสาหกรรมเกิดใหม่ของเมียนมาแต่มีแนวโน้มเติบโตได้ดี

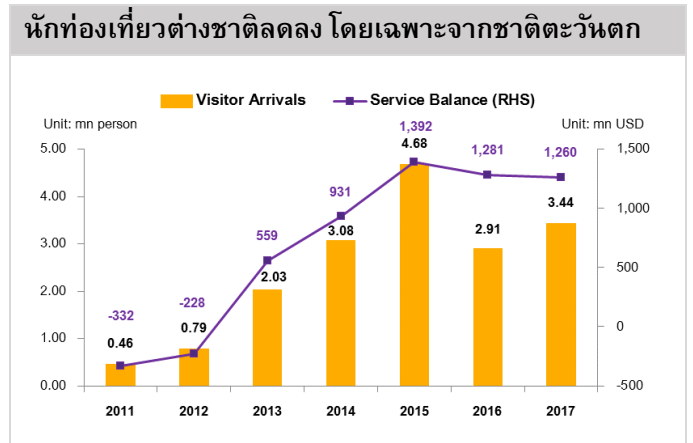
Myanmar's Key Indicators

Domestic Demand	Unit	2013	2014	2015	2016	2017	2018F	2019F
Real GDP	% YOY	8.4	8.0	7.0	5.9	6.8	6.4	6.8
Consumer price index	%	6.4	6.1	8.4	7.0	5.4	6.3	5.9
Current account balance	% of GDP	-4.9	-2.2	-5.1	-3.9	-4.3	-5.3	-5.7
Policy rate (end of period)	%	10	10	10	10	10	-	-

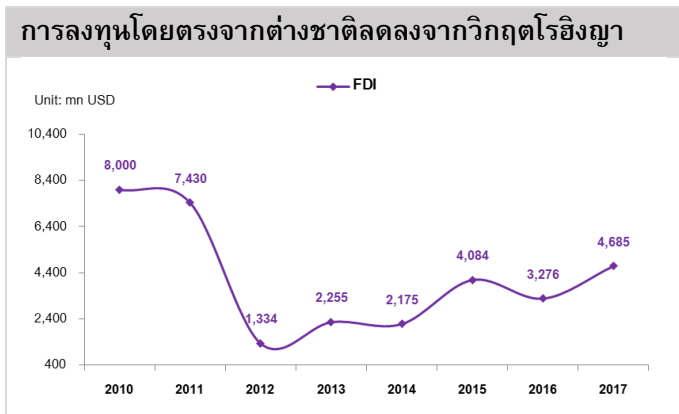
Sources: International Monetary Fund (IMF) and The Central Bank of Myanmar

Sources: World Bank

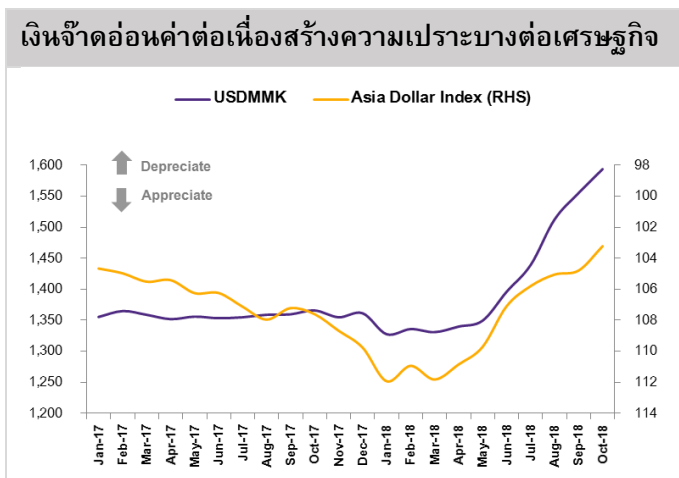
Sources: World Bank and CEIC

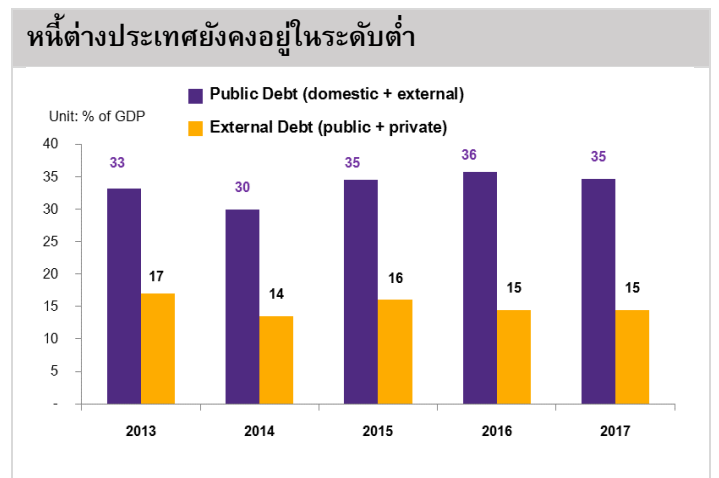
Sources: World Bank

Sources: IMF

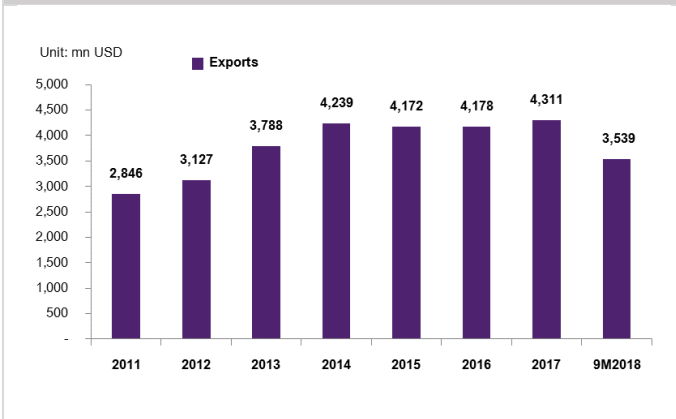
Sources: Bloomberg

Sources: International Monetary Fund (IMF) and CEIC

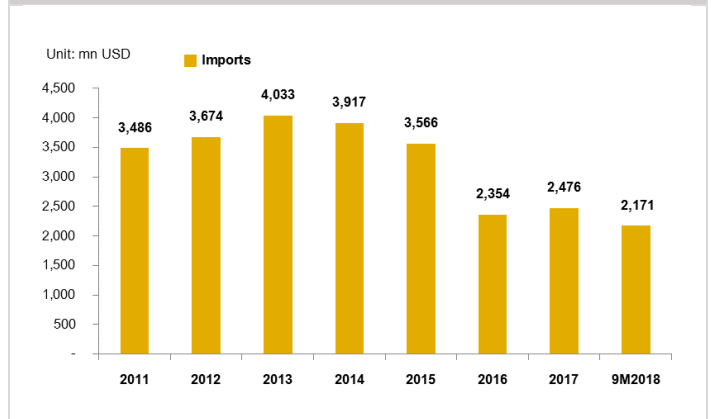
Links with Thai Economy

Exports to Myanmar

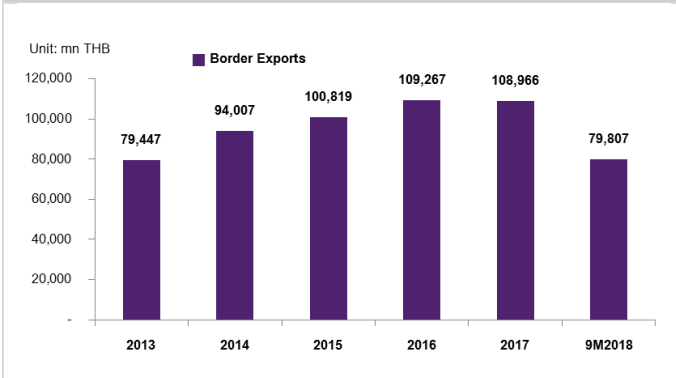
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Imports from Myanmar

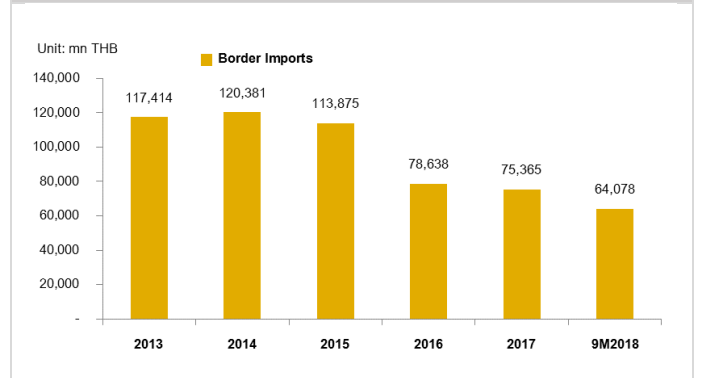
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Border exports to Myanmar

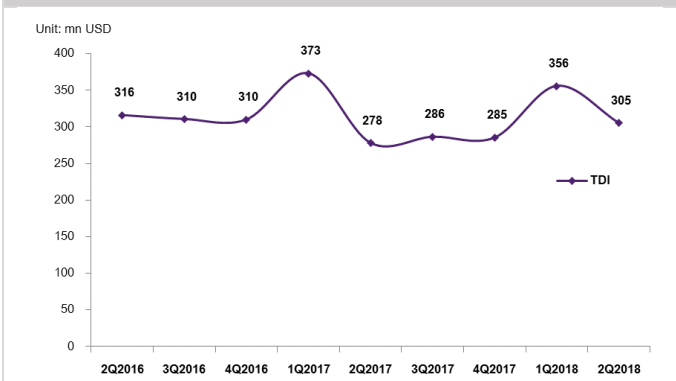
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Border imports from Myanmar

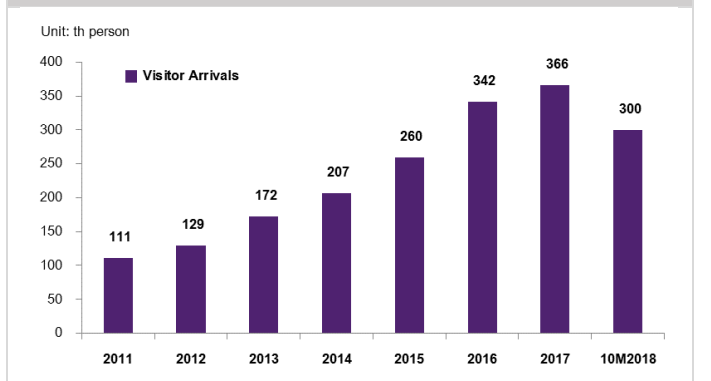
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Thailand's Direct Investment in Myanmar

Sources: Bank of Thailand

Thai tourist arrivals in Myanmar

Sources: Thailand's Department of Tourism

VIETNAM

OVERALL ECONOMY

Facts and Figures

Population (2017)	96.16 million
Labor force (2017)	56.46 million
GDP (2017)	215.93 USD billion
GDP per capita (2017)	2,306 USD
GDP by sector (2017)	Agriculture: 16%, Industry: 33%, Services: 41%
Top exports (2017)	Electronic products 39%, Garments and footwears 19%

Things to watch in 2019

ผลกระทบจากการ
ชะลอตัวของเศรษฐกิจ
สหรัฐฯ และจีน

สินเชื่อที่ขยายตัว
รวดเร็วอาจส่งผล
ลบต่อเสถียรภาพ
ทางการเงิน

Macroeconomic update

Economic Outlook

การส่งออกสินค้าเศรษฐกิจเวียดนามขยายตัวต่อเนื่องในปี 2018 ในช่วง 9 เดือนแรกของปี เศรษฐกิจของเวียดนามเติบโต 6.98%YOY สูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2011 การส่งออกขยายตัว 15.3%YOY โดย 2 ใน 3 ของมูลค่าการส่งออกมาจากการลงทุนของบริษัทต่างชาติ สำหรับทั้งปี 2018 คาดว่าเศรษฐกิจเวียดนามจะเติบโตสูงกว่าเป้าหมายที่ 6.7% ก่อนจะชะลอลง และรักษาระดับการเติบโตที่ราว 6.5% จนถึงปี 2023 ตามการประเมินของ IMF เศรษฐกิจเวียดนามจะยังขยายตัวได้ดีในปี 2019 แต่อาจเผชิญความเสี่ยงจากสงครามการค้าและเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่เริ่มเติบโตชะลอลง โดยเฉพาะสหรัฐฯ และจีน รวมถึงความเสี่ยงจากภายในประเทศ ทั้งระดับสินเชื่อที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และทุนสำรองระหว่างประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ

ข้อตกลงการค้า CPTPP จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 30 ธันวาคม 2018 เวียดนามเป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 7 ให้สัตยาบันรับรองข้อตกลง CPTPP (Comprehensive and Progressive Tran-Pacific Partnership) ในเดือนพฤศจิกายน ตามหลังญี่ปุ่น สิงคโปร์ แคนาดา นิวซีแลนด์และออสเตรเลีย ภายใต้ข้อตกลง CPTPP ประเทศสมาชิกจะยกเลิกภาษีนำเข้าสินค้ากว่า 98% ของรายการสินค้าทั้งหมด คาดว่าจะช่วยกระตุ้นการส่งออกของเวียดนาม และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะโครงการที่ต้องการฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอีก 10 ประเทศ ทั้งนี้ ในปี 2016 การส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP คิดเป็นสัดส่วน 16% ของมูลค่าการส่งออกจากเวียดนามทั้งหมด นอกจากนี้ ข้อตกลง CPTPP จะช่วยผลักดันการปฏิรูปภายในเวียดนามเพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

Financial markets

เวียดนามเตรียมยกเลิกข้อจำกัดการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในปี 2020 ร่างกฎหมายดังกล่าวจะยกเลิกเพดานการถือครองหุ้นของนักลงทุนต่างชาติในธุรกิจทั่วไป ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ 49% และจะลดเพดานจำกัดการถือครองหุ้นของต่างชาติเป็น 30% สำหรับธุรกิจบางประเภท เช่น การธนาคารและการบิน การปรับแก้กฎหมายดังกล่าวถือเป็นก้าวสำคัญสำหรับเวียดนามเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และผลักดันการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเปิดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในตลาดทุนเวียดนามมากขึ้น ทั้งนี้ ในเดือนกันยายนปี 2018 นักลงทุนต่างชาติมีสัดส่วนการถือครองหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เวียดนามอยู่ที่ราว 23.3% เพิ่มขึ้นจากปี 2017 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 21.6%

Law & Regulation

เวียดนามออกกฎหมายการทำประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างชาติ ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 143/2018 แรงงานต่างชาติทุกคนในเวียดนามต้องอยู่ภายใต้กฎหมายประกันสังคม เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2018 เป็นต้นไป โดยจะให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมความเจ็บป่วย การตั้งครรภ์ การเกิดอุบัติเหตุในสถานที่ทำงาน และโรคที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และหักเบี่ยประกันจากเงินเดือนในอัตรา 3.5% นอกจากนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2022 เป็นต้นไป กฎหมายจะบังคับให้แรงงานต่างชาติทุกคนอยู่ภายใต้ retirement and survivorship insurance ซึ่งหักเบี่ยประกัน 8% จากเงินเดือน คาดว่ากฎหมายประกันสังคมนี้จะช่วยรับรองความเท่าเทียมในทางปฏิบัติระหว่างแรงงานชาวเวียดนามและชาวต่างชาติ ซึ่งจะช่วยให้เวียดนามสามารถดึงดูดแรงงานต่างชาติที่มีทักษะสูงเข้ามาทำงานในประเทศได้มากขึ้น

EIC's view

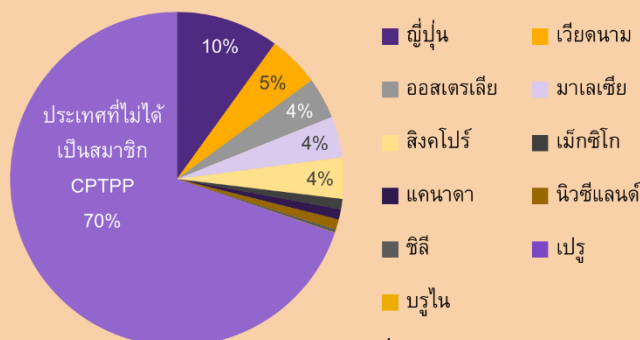
หลังจากที่ข้อตกลง CPTPP มีผลบังคับใช้ ไทยอาจเสีย FDI บางส่วนให้กับเวียดนาม โดยเฉพาะการลงทุนในภาคการผลิตเพื่อส่งออก อัตราค่าแรงที่ยังค่อนข้างต่ำและสิทธิประโยชน์ทางภาษีทำให้เวียดนามมีศักยภาพที่จะเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก โดยเฉพาะการส่งออกไปยังยุโรปและประเทศสมาชิก CPTPP ปัจจุบัน เวียดนามได้รับสิทธิ GSP (Generalized System of Preferences) จากกลุ่มยุโรปและคาดว่าจะเข้าร่วมข้อตกลงทางการค้าเสรีกับยุโรป (EVFTA) ได้ภายในปี 2019 การที่เวียดนามเข้าร่วมข้อตกลงทางการค้าทั้ง CPTPP และ EVFTA อาจทำให้ไทยมีความน่าสนใจน้อยลงในฐานะฐานการผลิตเพื่อส่งออก รัฐบาลไทยจึงวางแผนเข้าร่วม CPTPP เช่นกัน และกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาผลบวกและผลลบจากการเข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าว ทั้งนี้ CPTPP มีขนาดเศรษฐกิจรวมคิดเป็นสัดส่วน 13% ของ GDP โลก และการส่งออกไทยไปยังประเทศสมาชิก CPTPP คิดเป็น 30% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด (รูปที่ 3) โดย CPTPP จะเริ่มเปิดรับสมาชิกใหม่หลังจากที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้แล้ว

อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังคงได้เปรียบเวียดนามในด้านทักษะของแรงงาน ปัญหาหลักสำหรับธุรกิจ ในเวียดนามคือการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์ ทำให้หลายบริษัทเลือกที่จะจ้างแรงงานชาวต่างชาติ จากข้อมูลของกระทรวงแรงงานเวียดนาม (MoLISA) จำนวนลูกจ้างชาวต่างชาติในประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี 5.5% ในระหว่างปี 2011-2016 โดย 73% ของลูกจ้างต่างชาติทั้งหมดมาจากประเทศในเอเชีย นำโดยจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศผู้ลงทุนหลักในเวียดนาม ทั้งนี้ จำนวนแรงงานต่างชาติในเวียดนามมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหลังจากที่กฎหมายประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างชาติมีผลบังคับใช้

รูปที่ 3: ไทยอาจเสียตลาดส่งออกบางแห่งให้กับเวียดนาม หลังจากข้อตกลง CPTPP มีผลบังคับใช้

สัดส่วนการส่งออกจากไทยไปประเทศสมาชิก CPTPP ปี 2017

หน่วย: % ของการส่งออกไทยทั้งหมด

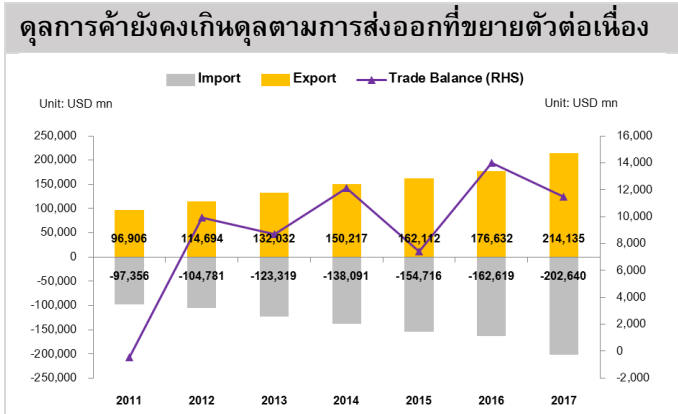

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Trademap

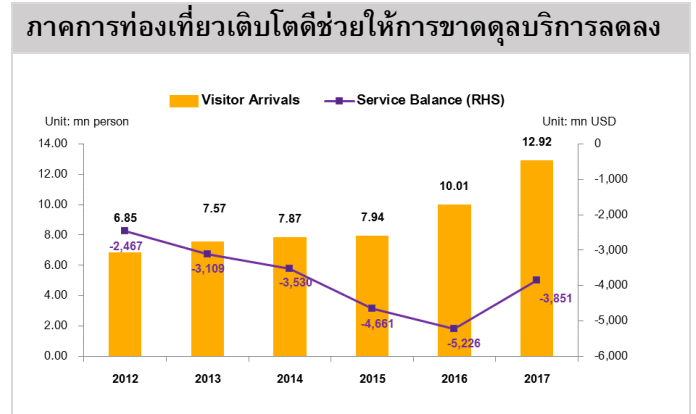
Vietnam's Key Indicators

Domestic Demand	Unit	2013	2014	2015	2016	2017	2018F	2019F
Real GDP	% YOY	5.4	6.0	6.7	6.2	6.8	6.6	6.5
Consumer price index	%	6.0	1.8	0.6	4.7	2.6	4	4
Current account balance	% of GDP	4.5	4.9	-0.1	2.9	2.5	2.2	2.0
Policy rate (end of period)	%	7.0	6.5	6.5	6.5	6.25	-	-

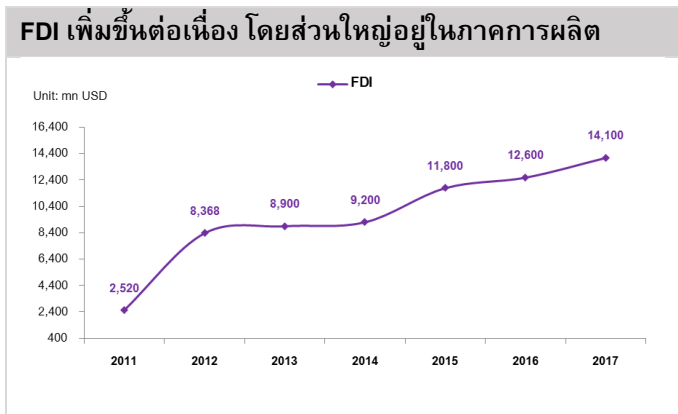
Sources: International Monetary Fund (IMF) and The State Bank of Vietnam

Sources: World Bank

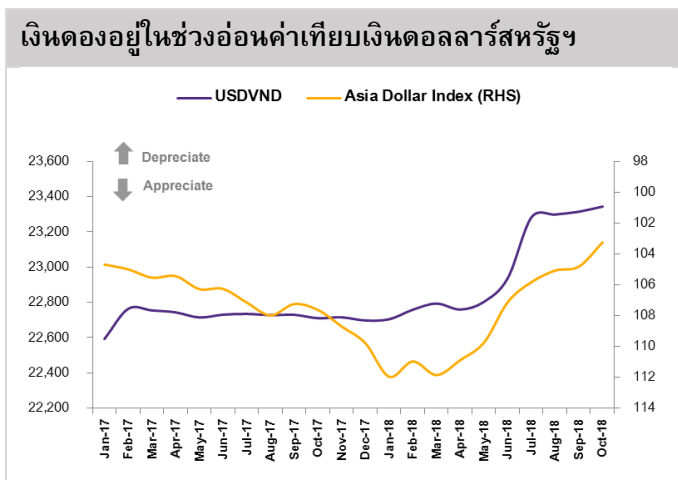
Sources: World Bank and CEIC

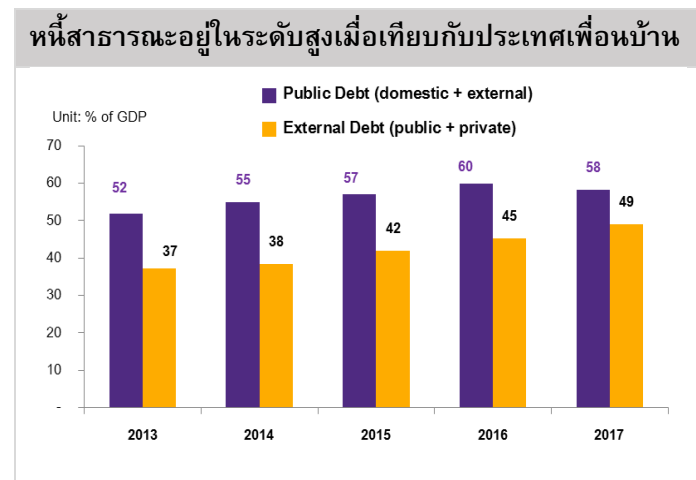
Sources: World Bank

Sources: IMF

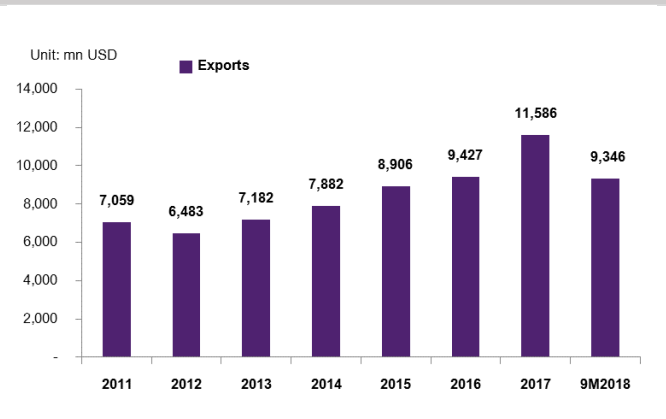
Sources: Bloomberg

Sources: International Monetary Fund (IMF) and CEIC

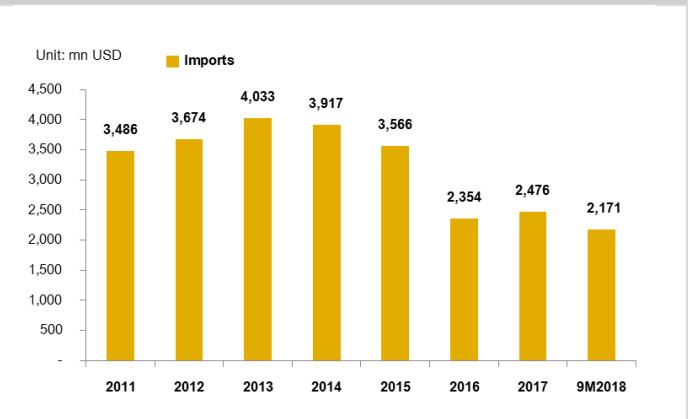
Links with Thai Economy

Exports to Vietnam

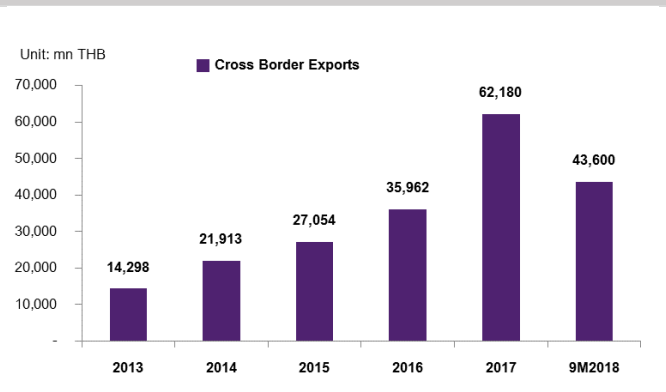
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Imports from Vietnam

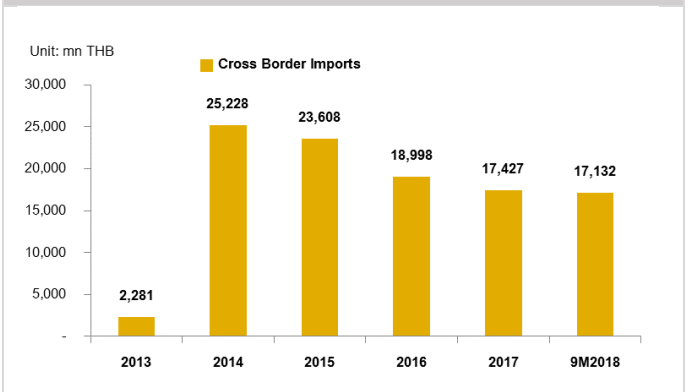
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

Cross Border Exports to Vietnam

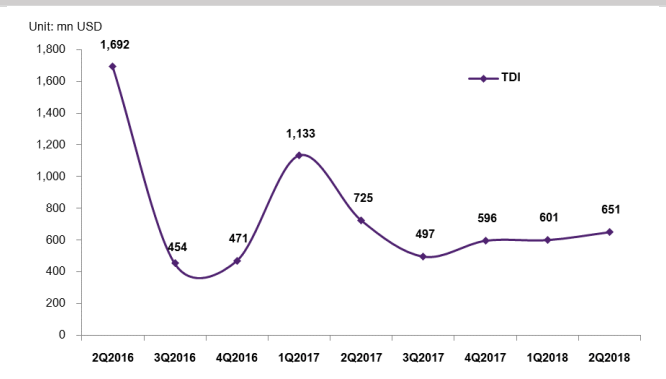
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Cross Border Imports from Vietnam

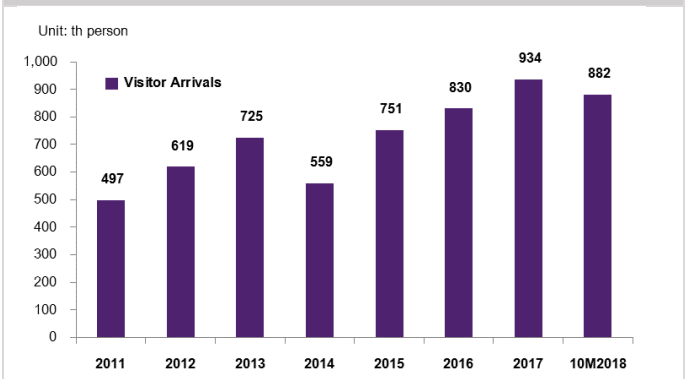
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

Thailand's Direct Investment in Vietnam

Sources: Bank of Thailand

Thai tourist arrivals in Vietnam

Sources: Thailand's Department of Tourism

CLMV Highlight

Fantastic SEZs and where to find them

1. ทำไมต้อง SEZs?

การลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV มักจะได้เปรียบทั้งในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่ยังต่ำ รวมถึงสิทธิประโยชน์ในการลงทุนที่กว้างขวาง แต่ภาคธุรกิจยังต้องประสบปัญหาการลงทุนหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน และขั้นตอนการทำธุรกิจที่ล่าช้า ดังนั้น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZs) จึงเป็นทางออกที่ดีสำหรับนักลงทุน เช่นเดียวกับประเทศไทย รัฐบาลกลุ่มประเทศ CLMV ได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายและเพื่อดึงดูดการลงทุนต่างชาติซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจ CLMV ในช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีข้อได้เปรียบอยู่ 3 ด้าน

1. **มีสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนที่ดีกว่า** ทั้งระยะเวลาการยกเว้นภาษีที่นานขึ้น การเก็บภาษีในอัตราพิเศษ และการต่ออายุการเช่าที่ดิน ตัวอย่างเช่น ในเมียนมา นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถเช่าที่ดินได้สูงสุด 75 ปี ซึ่งมากกว่าการลงทุนในเขตอื่นอยู่ 5 ปี

2. **มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีกว่า** เป็นที่รู้กันดีว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศ CLMV มักกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองหลวงหรือเมืองหลัก หมายความว่าคุณภาพของถนน ท่าเรือ หรือระบบจ่ายไฟฟ้าโดยรวมยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในลาวและเมียนมาซึ่งกว่า 60% ของถนนทั้งประเทศยังเป็นถนนลูกรัง ปัญหาขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่ดีถือเป็นความกังวลหลักของภาคธุรกิจ แต่การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะช่วยลดข้อจำกัดตรงนี้ได้ โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษส่วนใหญ่มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน ระบบจัดการน้ำ เขตที่พักอาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับในกัมพูชา เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญมีโรงงานผลิตไฟฟ้าเป็นของตัวเอง และมีท่าเรือบกเชื่อมต่อกับท่าเรือหลักในกรุงพนมเปญอีกด้วย

3. **มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีกว่า** เขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่งมีศูนย์บริการการลงทุนครบวงจร (OSS) ทำให้ขั้นตอนการทำธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น การลงทะเบียนบริษัท การขอใบอนุญาตจดทะเบียนการลงทุน รวมถึงกระบวนการทางศุลกากร เป็นต้น โดยในเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนของลาว นักลงทุนสามารถขอใบอนุญาตลงทุนได้โดยตรงกับศูนย์บริการ OSS และใช้เวลาการขออนุญาตเพียง 5 วัน ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Thilawa ได้รวมเอาสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ไม่ว่าจะเป็น ด่านศุลกากร กองจัดเก็บภาษีรายได้ และธนาคาร มาอยู่ในที่เดียวกัน ทำให้กระบวนการทางธุรกิจสั้นลงและใช้เวลาเพียง 2 สัปดาห์

2. ทำความรู้จักเขตเศรษฐกิจพิเศษในกลุ่มประเทศ CLMV

การลงทุนเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นอีกทางเลือกที่ดีสำหรับการทำธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMV แต่ก่อนที่จะตัดสินใจไปลงทุนที่พื้นที่เหล่านี้ นักลงทุนควรทำความรู้จักเขตเศรษฐกิจแต่ละแห่งว่ามีธุรกิจเป้าหมายอะไร และให้สิทธิประโยชน์การลงทุนอย่างไรบ้าง

กัมพูชา

กัมพูชามีเขตเศรษฐกิจพิเศษ 38 แห่งทั่วประเทศ โดยการลงทุนส่วนใหญ่เน้นไปที่อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน (labor-intensive) และอุตสาหกรรมเบา เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อะไหล่รถยนต์ การแปรรูปอาหาร และการบรรจุภัณฑ์ ในบรรดาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่กำลังดำเนินการอยู่ เขตเศรษฐกิจพนมเปญ (Phnom Penh Special Economic Zone) และเขตเศรษฐกิจสีหนุวิลล์ (Sihanouville SEZ) เป็น 2 เขตเศรษฐกิจที่มีชื่อเสียงที่สุด เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญตั้งอยู่ใกล้กับสนามบินนานาชาติพนมเปญและสามารถเชื่อมต่อไปยังท่าเรือน้ำลึกที่เมืองสีหนุวิลล์ผ่านถนนสาย 4 ในขณะที่เดียวกัน เขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์มีขนาดใหญ่ที่สุดในกัมพูชา โดยใหญ่กว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญถึง 5 เท่า และตั้งอยู่ใกล้กับสนามบินสีหนุวิลล์และท่าเรือน้ำลึก ทั้งนี้ ในปี 2016 เขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชามีประเทศกลุ่มอาเซียนเป็นผู้ลงทุนหลัก นำโดยญี่ปุ่น จีน และไต้หวัน ส่วนไทยอยู่อันดับที่ 6 ตัวอย่างบริษัทไทยที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพนมเปญ ได้แก่ เบทาโกร Thai President Food และ SVI Public Company ซึ่งเข้ามาตั้งโรงงานผลิตถั่วถั่งฉง

การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชาจะได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับโครงการ QIP (Qualified Investment Project) ซึ่งเป็นโครงการลงทุนที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐบาล โดยครอบคลุมการยกเว้นภาษีเงินได้ชั่วคราวสูงสุด 9 ปี การยกเว้นภาษีศุลกากรขาเข้า และการโอนกำไรกลับประเทศโดยไม่เสียภาษี นอกจากนี้ นักลงทุนยังสามารถขอยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) สำหรับวัสดุก่อสร้างและวัตถุดิบได้ใน 2 กรณี คือกรณีที่นำมาใช้ในโครงการที่ผลิตเพื่อส่งออก และกรณีที่นำเข้าวัตถุดิบสำหรับโครงการที่ผลิตเพื่อใช้ในประเทศ อย่างไรก็ตาม นักลงทุนต่างชาติยังไม่มีสิทธิ์ถือครองที่ดินในกัมพูชา แต่สามารถขอเช่าในระยะยาวได้สูงสุด 50 ปี และต่ออายุสัญญาเช่าได้อีก 50 ปี สำหรับผู้ลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถขอสัมปทานที่ดินจากภาครัฐและปล่อยเช่าให้กับนักลงทุนได้ ในด้านการจ้างงานชาวต่างชาติ กฎหมายกัมพูชากำหนดให้นักลงทุนสามารถจ้างงานชาวต่างชาติได้สูงสุด 10% ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด และมีข้อแม้ว่าผู้ลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องจัดอบรมทักษะให้กับลูกจ้างท้องถิ่นด้วย

รูปที่ 1: เขตเศรษฐกิจพิเศษหลักในกัมพูชา และสิทธิประโยชน์ในการลงทุน

ปีที่	ระยะเวลาการยกเว้นภาษีกำไร
1	Trigger period Trigger period จะสิ้นสุดเมื่อโครงการมีผลกำไร โดยมียุทธศาสตร์สูงสุด 3 ปี
2	
3	
+	ระยะเวลาการยกเว้นภาษีกำไร 3 ปี
4	
5	
+	Priority period มีระยะเวลาสูงสุด 3 ปี ขึ้นอยู่กับประเภทของโครงการและมูลค่าเงินลงทุน
6	
7	
8	
9	

ที่มา: สภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชา และ HKTDC Research (เมษายน 2017)

ลาว

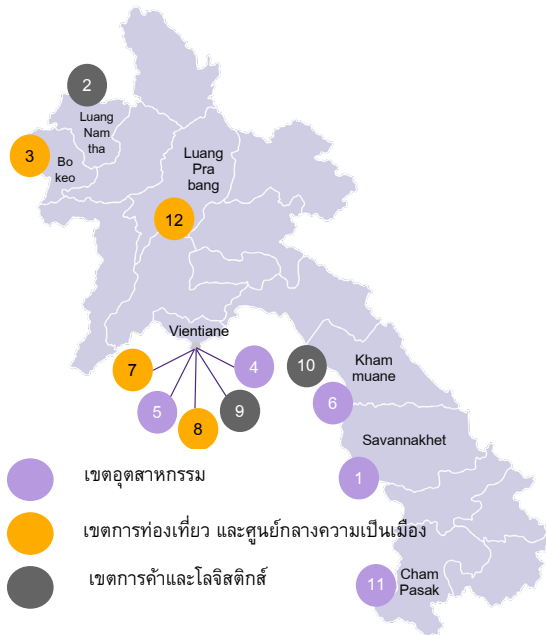
ปัจจุบัน ลาวมีเขตเศรษฐกิจพิเศษ 12 เขต แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เขตอุตสาหกรรม เขตการท่องเที่ยว และเขตการค้าและโลจิสติกส์ แม้จะมีจำนวนไม่มาก แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษในลาวต่างตั้งอยู่ในพื้นที่ยุทธศาสตร์ เช่น เมืองสำคัญอย่างกรุงเวียงจันทน์และแขวงสะหวันนะเขต หรือจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย โดยในปี 2017 มีบริษัทเข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษลาวทั้งหมด 71 ราย มีเงินทุนจดทะเบียนสูงกว่า 92 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในจำนวนนี้ 58 รายเป็นบริษัทต่างชาตินำโดยจีน ไทย และญี่ปุ่น

2 เขตเศรษฐกิจพิเศษหลักในลาว ได้แก่ เขตอุตสาหกรรมและการค้าเวียงจันทน์ (Vientiane Industry and Trade Area-VITA Park) และเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนในแขวงสะหวันนะเขต โครงการลงทุนใน VITA Park ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเบาเช่น สิ่งทอ การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เฟอร์นิเจอร์ไม้ และการแปรรูปอาหาร ในขณะที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเป็นหลัก เช่น การผลิตเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า ของเล่น และการประกอบชิ้นส่วน

เขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งในลาวให้สิทธิประโยชน์การลงทุนที่แตกต่างกัน โดยรวมแล้ว ระยะเวลาการยกเว้นภาษีอยู่ที่ 2-10 ปี ขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกิจ และหลังจากนั้นจะเก็บภาษีเงินได้ที่อัตรา 8-20% ต่ำกว่าอัตราปกติซึ่งอยู่ที่ 24% ในขณะที่ภาษีรายได้บุคคลธรรมดาจะเก็บในอัตรา 5-10% ต่ำกว่าอัตราปกติที่ 0-24% ในด้านการจ้างงานชาวต่างชาติ เขตเศรษฐกิจพิเศษภูเขียว (Phoukhyo SEZ) อนุญาตให้นักลงทุนจ้างงานชาวต่างชาติได้ไม่เกิน 10% ของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด แต่สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน สามารถจ้างงานชาวต่างชาติได้สูงสุด 30% นอกจากนี้ นักลงทุนต่างชาติสามารถขอเช่าที่ดินจากภาคเอกชนได้เป็นระยะเวลาสูงสุด 30 ปี หรือจากหน่วยงานภาครัฐได้สูงสุด 50 ปี และสามารถต่ออายุสัญญาได้ตามการอนุมัติของรัฐบาล

ในเดือนกรกฎาคมปี 2018 รัฐบาลลาวประกาศขยายเวลาการยกเว้นภาษีสำหรับนักลงทุนเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการผลิต การท่องเที่ยว การบริการ ด้านสุขภาพ การศึกษา และภาคอสังหาริมทรัพย์จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ 8-16 ปี ขึ้นอยู่กับพื้นที่การลงทุน และ รัฐบาลจะเก็บภาษีเงินได้เพียง 35% ของอัตราภาษีปกติเป็นระยะเวลา 5 ปีหลังสิ้นสุดระยะเวลาการยกเว้นภาษี นอกจากนี้ รัฐบาลจะยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ในด้านการก่อสร้างถนน ระบบไฟฟ้าและระบบประปา อย่างไรก็ตาม รัฐบาลลาวยังไม่ได้เปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายข้อใหม่นี้ว่าจะเริ่มบังคับใช้เมื่อใด และจะมีเขตเศรษฐกิจแห่งไหนเข้าร่วมมาตรการส่งเสริมการลงทุนบ้าง

รูปที่ 2: เขตเศรษฐกิจพิเศษในลาว

SEZs	ขนาดพื้นที่	ปีที่ก่อตั้ง
1 Savan - Seno	954 ha	2003
2 Boten Beautiful Land	1,640 ha	2003
3 Golden Triangle	3,000 ha	2007
4 Vientiane Industry and Trade Area (VITA Park)	110 ha	2011
5 Saysetha	1,000 ha	2010
6 Phoukhyo	4,850 ha	2010
7 Thatluang Lake	365 ha	2011
8 Longthanh	558 ha	2012
9 Dongphosy	54 ha	2012
10 Thakhek	1,035 ha	2012
11 Champasak	1,306 ha	2015
12 Luangprabang	4,850 ha	2016

ที่มา: หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนลาว ภายใต้กระทรวงการวางแผนและการลงทุน

รูปที่ 3: สิทธิประโยชน์การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของลาว

สิทธิประโยชน์	VITA Park	Savan - Seno SEZ	Phoukhyo SEZ
ระยะเวลาการยกเว้นภาษีกำไร	2 - 10 ปี	2-10 ปี	2-7 ปี
อัตราภาษีกำไรหลังช่วงยกเว้นภาษี	10%	8-10%	10%, 15%, 20%
อัตราภาษีเงินได้บุคคล	7%	5%	10%
ข้อจำกัดในการจ้างงานชาวต่างชาติ	NA	สูงสุด 30%	สูงสุด 10%
อุตสาหกรรมเป้าหมาย	<ul style="list-style-type: none"> การผลิต เฟอร์นิเจอร์ไม้ การแปรรูปอาหาร เครื่องนุ่งห่ม 	<ul style="list-style-type: none"> เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า ของเล่น การประกอบชิ้นส่วน 	<ul style="list-style-type: none"> โรงงานอุตสาหกรรม การค้า การศึกษา การท่องเที่ยว โรงพยาบาล
ระยะเวลาการเช่าที่ดินสำหรับนักลงทุนต่างชาติ	เช่าที่ดินจากคนทั่วไป - สูงสุด 30 ปี เช่าที่ดินจากภาครัฐ - สูงสุด 50 ปี		

ที่มา: TDRI (ตุลาคม 2017) และข้อมูลจากเว็บไซต์ของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เมียนมา

เมียนมามีเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด 3 แห่ง แต่เริ่มดำเนินการแล้วเพียงแห่งเดียว คือเขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวา (Thilawa SEZ) อีก 2 แห่งที่เหลือคือเขตเศรษฐกิจพิเศษเจ้าผิว (Kyaukphyu SEZ) และเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei SEZ) ซึ่งแห่งหลังเพิ่งเริ่มกลับมาดำเนินการก่อสร้างโดยร่วมมือกับบริษัทญี่ปุ่นและบริษัทไทย ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 3 แห่งตั้งอยู่ที่ชายฝั่งด้านตะวันตกของเมียนมาซึ่งมีโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินเรือขนส่งสินค้าทางผ่านทะเลอันดามัน

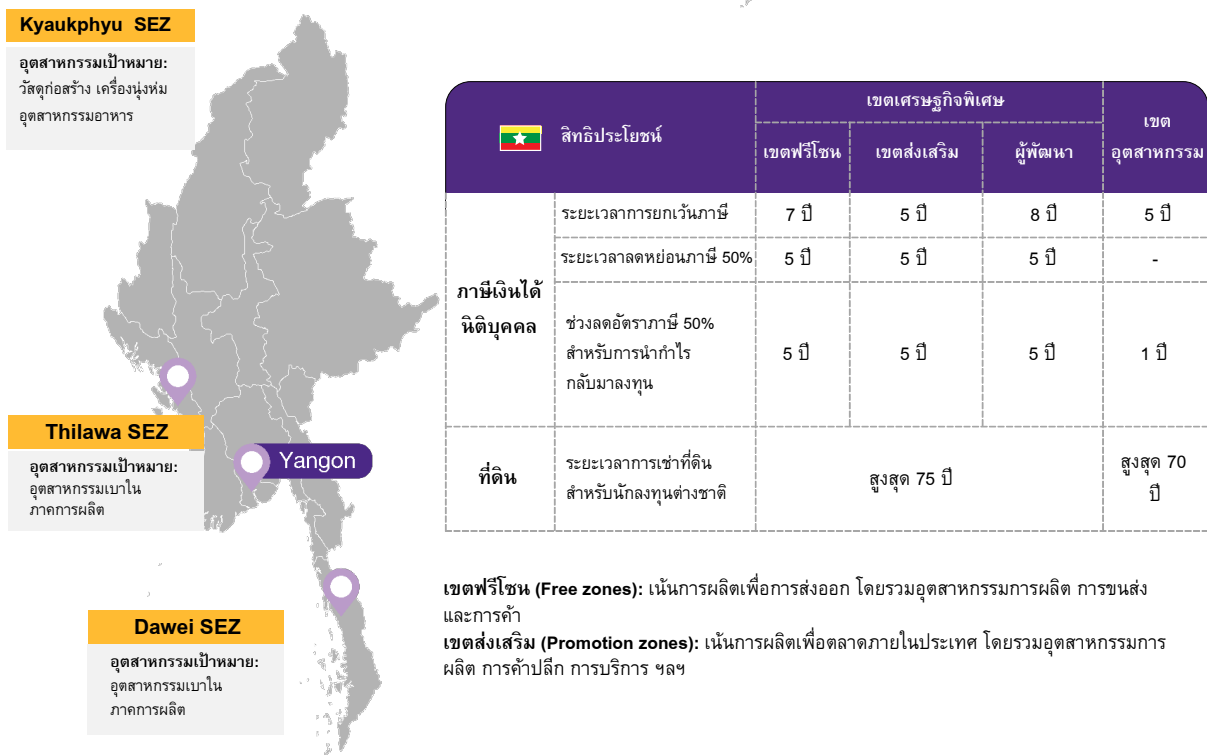
อุตสาหกรรมเป้าหมายในเขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวา ได้แก่ อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงาน การผลิตเพื่อส่งออก และการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ข้อได้เปรียบหลักของเขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวา คือตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ จำนวนแรงงาน และข้อได้เปรียบด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับเมืองย่างกุ้งและท่าเรือน้ำลึกติลาวา ซึ่งข้อดีตรงนี้จะเปรียบเทียบกับทั้งธุรกิจที่เน้นตลาดส่งออกและตลาดค้าปลีกในประเทศ นอกจากนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวายังมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเพราะได้รับการพัฒนาร่วมกับนักลงทุนญี่ปุ่น ปัจจุบัน เขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวามีโครงการลงทุนที่อนุมัติแล้วจำนวน 82 โครงการ โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการในภาคการผลิตจากนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนประเทศแถบเอเชีย

สิทธิประโยชน์การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียนมาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามเขตและประเภทของการลงทุน ระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลมีตั้งแต่ 5 ถึง 8 ปี โดยแบ่งเป็น 5 ปีสำหรับการลงทุนในเขตฟรีโซนซึ่งเน้นตลาดส่งออก 7 ปีสำหรับเขตส่งเสริมซึ่งเน้นตลาดภายในประเทศ และ 8 ปีสำหรับผู้ลงทุนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และนักลงทุนสามารถยื่นขอลดหย่อนภาษี 50% ได้อีก 5-10 ปีในกรณีที่นำกำไรกลับมาลงทุน นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าที่ดินในเมียนมาได้เป็นระยะเวลาสูงสุด 50 ปีและขอต่ออายุได้สูงสุดอีก 25 ปี ในด้านการจ้างงานชาวต่างชาติ กฎหมายการลงทุนเมียนมาฉบับปี 2016 ไม่ได้ระบุข้อจำกัดการจ้างงานต่างชาติ แต่สนับสนุนให้ธุรกิจจ้างแรงงานท้องถิ่น รวมทั้งสงวนตำแหน่งแรงงานไร้ฝีมือให้กับลูกจ้างชาวเมียนมาเท่านั้น

การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับธุรกิจในเมืองมา นิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเมืองย่างกุ้งและเมืองสำคัญอื่นๆ เช่น มัณฑะเลย์และพะโค ข้อดีของนิคมอุตสาหกรรมคือมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรองรับการลงทุน และมีระบบโลจิสติกส์ที่ดี แต่จะได้สิทธิประโยชน์ต่างจากในเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นบางข้อ เช่น การยกเว้นภาษีมีระยะเวลาสูงสุดเพียง 5 ปี และนักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าที่ดินได้สูงสุด 70 ปี เป็นต้น

นิคมอุตสาหกรรมมิงกะลาดอนในเมืองย่างกุ้ง และนิคมอุตสาหกรรมเมียวทาในเมืองมัณฑะเลย์ เป็น 2 เขตอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะสำหรับภาคการผลิต นิคมอุตสาหกรรมมิงกะลาดอน (Mingaladon Industrial Park) เป็นฐานการผลิตสำคัญสำหรับสินค้าส่งออก โดยเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี 1998 โครงการลงทุนในปัจจุบันมีทั้งด้านการแปรรูปอาหาร สิ่งทอและรองเท้า ผลิตภัณฑ์จากหนัง ผลิตภัณฑ์ความงาม ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และการบรรจุภัณฑ์ ซึ่งโครงการทั้งหมดเป็นการลงทุนจากต่างชาติ นำโดยนักลงทุนญี่ปุ่นและฮ่องกง ในขณะเดียวกัน นิคมอุตสาหกรรมเมียวทายังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง โดยเป็นโครงการมิกซ์ยูสที่รวมเขตอุตสาหกรรมและเมืองสร้างใหม่ของมัณฑะเลย์เข้าด้วยกัน ซึ่ง 3 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงาน อุตสาหกรรมที่เน้นใช้ทุน เช่น การผลิตเครื่องจักรและชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงภาคบริการ เช่น โลจิสติกส์ คลังสินค้า และบริการทางการเงิน

รูปที่ 4: เขตเศรษฐกิจพิเศษในเมืองมา และสิทธิประโยชน์การลงทุน

ที่มา: การวิเคราะห์ของ EIC จากข้อมูลของ PWC, Myanmar Legal Services, เว็บไซต์ของเขตเศรษฐกิจพิเศษ และสำนักข่าวต่างๆ

เวียดนาม

เขตลงทุนพิเศษในเวียดนามแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือเขตเศรษฐกิจ นิคมอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค (Hi Tech Park) ณ เดือนกันยายน 2018 เวียดนามมีเขตเศรษฐกิจ (Economic Zone) ทั้งหมด 17 แห่ง และนิคมอุตสาหกรรม (Industrial Park) 328 แห่งทั่วประเทศ โดยเขตเศรษฐกิจทั้งหมดตั้งอยู่แถบริมฝั่งทะเล และบางแห่งมีโครงการสร้างท่าเรือน้ำลึกเป็นของตัวเอง ในขณะที่นิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคใต้และภาคเหนือของเวียดนาม โดยเฉพาะพื้นที่รอบเมืองหลัก เช่น กรุงฮานอยและนครโฮจิมินห์ และบางแห่งตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจ โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างกันออกไป (รูปที่ 5) ทั้งนี้ จำนวนโครงการลงทุนในเขตเศรษฐกิจและนิคมอุตสาหกรรมเวียดนามมีทั้งหมด 437 โครงการ ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2017 โดยในจำนวนนี้ เป็นโครงการลงทุนของธุรกิจเวียดนาม 139 โครงการ

การลงทุนในเขตเศรษฐกิจเวียดนามจะได้รับสิทธิประโยชน์สูงกว่าการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม ทั้งระยะเวลาการยกเว้นภาษีที่ยาวนานกว่า รวมถึงการเก็บภาษีในอัตราพิเศษ (incentive rate) เช่น เก็บภาษีรายได้นิติบุคคลที่อัตรา 10% และเก็บภาษีรายได้บุคคลในอัตราที่ลดลง 50% ในขณะที่นักลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมจะต้องจ่ายภาษีตามอัตราปกติที่ 20% สำหรับรายได้นิติบุคคลและ 5-35% สำหรับรายได้ส่วนบุคคล และมีระยะเวลาการยกเว้นภาษีที่สั้นกว่า สำหรับข้อจำกัดด้านการจ้างงาน เวียดนามไม่ได้กำหนดข้อจำกัดในการจ้างงานลูกจ้างต่างชาติ แต่ส่งเสริมให้ธุรกิจจ้างงานชาวต่างชาติสำหรับตำแหน่งงานที่ไม่สามารถจ้างคนท้องถิ่นได้แล้วเท่านั้น

นอกจากนี้ เวียดนามยังมีนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค 3 แห่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาในด้านเทคโนโลยีอัจฉริยะ (smart technology) และเทคโนโลยีขั้นสูง เวียดนามได้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมไฮเทคให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยการ พัฒนาตามแนวทางของประเทศที่จะเติบโตด้วยนวัตกรรมและการสร้างมูลค่า นิคมอุตสาหกรรมไฮเทคทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ Hanoi Hoa Lac HTP ทางตอนเหนือ Danang HTP ทางตอนกลาง และ Saigon HTP ทางตอนใต้ของประเทศ โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมายคือ เทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี เครื่องจักรอัตโนมัติ หุ่นยนต์ ไมโคร อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และโทรคมนาคม โครงการในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค จะได้รับสิทธิประโยชน์การลงทุนเช่นเดียวกับโครงการในเขตเศรษฐกิจเวียดนาม แต่สำหรับใน Hanoi Hoa Lac HTP โครงการที่มีเงินลงทุนมากกว่า 4 หมื่นล้านดองจะได้จ่ายภาษีเงินได้ในอัตราพิเศษที่ 10% เป็นเวลา 30 ปี ซึ่งมากกว่าระยะเวลายกเว้นภาษีทั่วไปถึง 2 เท่า

รัฐบาลเวียดนามวางแผนตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 แห่งในประเทศ แต่ถูกคัดค้านจากประชาชน ตามร่าง ของแผนดังกล่าว เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 3 แห่งจะตั้งอยู่ในจังหวัดไฮฟอง (Hai Phong) จังหวัดคัญฮว่า (Khanh Hoa) และเกาะฟูโก๊วก (Phu Quoc) และจะส่งเสริมโครงการลงทุนแตกต่างกันไป โดยครอบคลุมทั้งอุตสาหกรรม เทคโนโลยีขั้นสูง ไปจนถึงการท่องเที่ยวและภาคบริการ รัฐบาลเวียดนามได้วางแผนให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุน ที่สูงกว่าเขตลงทุนอื่นๆ เพื่อดึงดูดธุรกิจต่างชาติ เช่น ระยะเวลาการเช่าที่ดินสูงสุดถึง 99 ปี ซึ่งสิทธิพิเศษนี้ทำให้ โครงการถูกคัดค้านจากประชาชน รัฐบาลเวียดนามจึงตัดสินใจศึกษาโครงการเพิ่มเติม และยืดเวลาการอนุมัติแผน ออกไปจนกว่าจะถึงการประชุมสภาครั้งหน้าในเดือนพฤษภาคม ปี 2019

รูปที่ 5: เขตเศรษฐกิจในเวียดนาม

เขตอุตสาหกรรม	จังหวัด	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
1 Nomura-Haiphong Industrial Zone	Haiphong	อุตสาหกรรมไฮเทค เครื่องใช้ไฟฟ้า
2 Thuy Van Industrial Zone	Phu Tho	การผลิตสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ สิ่งทอ
3 Noi Bai Industrial Zone	Ha Noi	อุตสาหกรรมเบา เครื่องจักรกล IT
4 Thang Long Industrial Zone	Ha Noi	เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า พลาสติก
5 Loa Bao Special Trade Economic zone	Quang Tri	การท่องเที่ยว การบริการ ชิ้นส่วนยานยนต์
6 Danang Aquatic Product Industrial Park	Da Nang	การแปรรูปอาหารทะเล โลจิสติกส์การประมง
7 Amata City Bien Hoa	Dong Nai	ยานยนต์และชิ้นส่วน สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์

นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค	จังหวัด	อุตสาหกรรมเป้าหมาย
8 Hanoi Hoa Lac Hi -Tech Park (HHTP)	Ha Noi	IT เทคโนโลยีชีวภาพ เครื่องจักรอัตโนมัติ (automation)
9 Da Nang Hi -Tech Park (DHTP)	Da Nang	ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ เมคคาทรอนิกส์ ออปโต อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี เครื่องจักรอัตโนมัติ ICT
10 Saigon HiTech Park (SHTP)	Ho Chi Minh City	ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ การสื่อสาร เครื่องจักรอัตโนมัติ

ที่มา: TDRI (ตุลาคม 2017) โครงการศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจการค้าการลงทุนประเทศเพื่อนบ้านโดยหอการค้าไทยและ BOI และเว็บไซต์ของนิคมอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

รูปที่ 6: สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจเวียดนาม

🇻🇳 สิทธิประโยชน์		เขตเศรษฐกิจ (EZ)	เขตอุตสาหกรรมนอกเขตเศรษฐกิจ
ภาษีเงินได้บุคคล	ระยะเวลาการยกเว้นภาษี	4 ปี	2 ปี
	ระยะเวลาลดหย่อนภาษี 50%	9 ปี	4 ปี
	อัตรากำไรหลังช่วงลดหย่อน	<ul style="list-style-type: none"> 10% - 2 ปีแรก 20% - หลังจาก 2 ปีแรก 	20%
ภาษีเงินได้บุคคล		ลดหย่อน 50% สำหรับทั้งแรงงานต่างชาติและชาวเวียดนาม	5-35% (อัตราก้าวหน้า)

ที่มา: TDRI (ตุลาคม 2017)

3. แล้วลงทุนที่ไหนถึงจะเหมาะกับธุรกิจเรา?

แม้ CLMV จะมาพร้อมกับโอกาสทางธุรกิจทั้งจากทรัพยากรธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์และตลาดภายในประเทศที่กำลังขยายตัว แต่ก็ยังต้องเผชิญกับปัญหาจำนวนมาก ดังนั้น การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับธุรกิจในประเทศเหล่านี้ นอกจากนี้จะรู้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งมีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไรบ้างแล้ว การเลือกลงทุนในเขตเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับภาคธุรกิจของเราก็เป็นอีกหนึ่งเคล็ดลับสำคัญ คำถามถัดมาคือ แล้วแต่ละประเทศในกลุ่ม CLMV ส่งเสริมอุตสาหกรรมใดบ้าง และลงทุนที่ไหนถึงจะเหมาะกับธุรกิจของเรามากที่สุด

สำหรับกัมพูชา อุตสาหกรรมหลักคือภาคการผลิตในอุตสาหกรรมเบาที่เห็นตลาดส่งออก การผลิตเสื้อผ้าและรองเท้าถือเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของกัมพูชา มีสัดส่วนเท่ากับ 72% ของมูลค่าส่งออกรวมของประเทศในปี 2017 อย่างไรก็ดี รัฐบาลกัมพูชาได้ตั้งเป้าที่จะเพิ่มความหลากหลายของภาคอุตสาหกรรม นอกเหนือไปจากการผลิตเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ภายใต้นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมปี 2015 ซึ่งเปิดทางให้อุตสาหกรรมเบาในหลายภาคขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ทั้งการผลิตอุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อะไหล่รถยนต์ จักรยาน อุปกรณ์การเดินทาง การผลิตอาหาร และบรรจุภัณฑ์ เพื่อรองรับความต้องการทั้งจากตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป สหรัฐฯ และญี่ปุ่น ซึ่งให้สิทธิ GSP กับสินค้าส่งออกจากกัมพูชา ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชาที่มีความพร้อมทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับภาคส่งออก ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ และเขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์

สำหรับลาว โอกาสทางธุรกิจอยู่ในภาคอุตสาหกรรมเบาและภาคการท่องเที่ยว ลาวยังมีจำนวนประชากรและจำนวนแรงงานค่อนข้างน้อยทำให้ตลาดภายในประเทศยังไม่ใช่เป้าหมายหลักของภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ลาวได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษี EBA จากสหภาพยุโรป หมายความว่าสินค้าเกือบทุกชนิดที่ส่งออกจากลาวได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า ทำให้ลาวมีศักยภาพเป็นฐานเพื่อส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่ต้องการส่งออกไปยังตลาดยุโรป ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษลาวที่มีศักยภาพเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก ได้แก่ เขตเศรษฐกิจในกรุงเวียงจันทน์ แขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาศักดิ์ ซึ่งเมืองหลักทั้ง 3 แห่งนี้มีจำนวนประชากรสูงสุด รวมกันคิดเป็นสัดส่วน 40% ของประชากรทั้งหมดของลาวในปี 2017 โดยกรุงเวียงจันทน์มีเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านอุตสาหกรรม 2 แห่ง ด้านธุรกิจการค้าการขนส่งอีก 1 แห่ง ทั้งยังมีข้อได้เปรียบในเรื่องโลจิสติกส์ เพราะสามารถเชื่อมต่อไปยังสนามบิน รวมถึงรถไฟความเร็วสูงลาว-จีนซึ่งจะ

สร้างเสร็จในอีก 3 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ ธุรกิจท่องเที่ยวก็เป็นอีกโอกาสลงทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐลาว และมีแนวโน้มการเติบโตดีตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่อง ปัจจุบัน ลาวไรเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เน้นภาคการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 แห่ง ตั้งอยู่ในกรุงเวียงจันทน์ แขวงบ่อแก้ว และแขวงหลวงพระบาง

สำหรับเมียนมา ภาคธุรกิจที่มีโอกาสเติบโตสูง ได้แก่ การผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค การผลิตในอุตสาหกรรมเบา และวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากรัฐบาลกำลังส่งเสริมภาคการผลิตเพื่อชดเชยการนำเข้า (import-substitution industry) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วและตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ในเมียนมาได้เปิดโอกาสสำหรับการลงทุนผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคที่หลากหลาย โดยเฉพาะหลังจากที่รัฐบาลเปิดเสรีในภาคการค้าส่งและค้าปลีก นอกจากนี้ แรงงานที่ยังอายุน้อยและมีจำนวนมากในเมียนมาจะเป็นข้อดีสำหรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเบา เช่น เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า วัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม และการผลิตสินค้าที่เน้นใช้แรงงานอื่น ๆ ซึ่งการส่งออกหมวดสินค้าดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวได้ดีภายใต้สิทธิพิเศษทางการค้าซึ่งเมียนมาได้รับจากประเทศคู่ค้าหลัก อย่างไรก็ตาม เมียนมายังจัดเป็นประเทศที่มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจที่ต่ำที่สุดในภูมิภาค ดังนั้น การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีการพัฒนา จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจได้มาก และการลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจหรือนิคมอุตสาหกรรมยังเป็นอีกหนึ่งโอกาสลงทุนที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นภาคที่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลและยังมีผู้ลงทุนน้อย

สำหรับเวียดนาม โอกาสการลงทุนอยู่ในภาคการผลิตและธุรกิจด้านเทคโนโลยี เวียดนามได้ก้าวขึ้นเป็นฐานการผลิตที่โดดเด่นในภูมิภาคอาเซียน ด้วยแรงงานจำนวนมาก ต้นทุนการทำธุรกิจที่ยังไม่สูง และสิทธิพิเศษทางการค้า โดยปัจจุบัน เวียดนามได้สิทธิ์ GSP จากสหภาพยุโรป และกำลังจะเข้าร่วมข้อตกลงการค้า CPTPP และ EVFTA ในปี 2019 ซึ่งข้อดีตรงนี้ทำให้เวียดนามมีศักยภาพสูงที่จะเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก ธุรกิจสามารถเลือกลงทุนในเขตเศรษฐกิจ 17 แห่งและนิคมอุตสาหกรรม 328 แห่งทั่วประเทศ โดยดูจากอุตสาหกรรมเป้าหมายของพื้นที่แต่ละแห่ง โดยเขตลงทุนที่ตั้งอยู่แถบชายฝั่งก็จะมีข้อได้เปรียบในด้านการขนส่งทางทะเล ตัวอย่างเช่น นิคมอุตสาหกรรมดินห์หวูทางตอนเหนือ และนิคมอุตสาหกรรมเวียดนาม-สิงคโปร์ทางตอนใต้ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือ ในขณะที่เดียวกัน อุตสาหกรรมไฮเทคเป็นภาคธุรกิจที่ภาครัฐเวียดนามกำลังให้การสนับสนุน โดยธุรกิจไฮเทคสามารถเลือกลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทคทั้ง 3 แห่งในกรุงฮานอย นครโฮจิมินห์ และเมืองดานัง ซึ่งมีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมรองรับการลงทุนในด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ทางนิคมยังได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและศูนย์ฝึกอบรมต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีสำหรับแรงงานชาวเวียดนาม

รูปที่ 7: เปรียบเทียบสิทธิประโยชน์การลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV

สิทธิประโยชน์	 กัมพูชา	 ลาว	 เมียนมา	 เวียดนาม
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	20%	24% (8-10% in some SEZs)	25%	20%
ระยะเวลายกเว้นภาษี	3-9 years	2-10 years	5-8 years and 50% reduction up to 10 years	4 years and 50% reduction up to 9 years
ภาษีเงินได้บุคคล	0-20%	0-24% (5% ใน SEZs บางแห่ง)	0-25% (17% ใน SEZs)	5-35%
DTA กับไทย	✓	✓	✓	✓
สิทธิประโยชน์ทางการค้า	US: GSP EU: EBA	EU: EBA	US: GSP EU: EBA	EU: GSP
การเข้าที่ดิน (ระยะเวลาสูงสุด + ต่ออายุ)	50 + 50 ปี	30-50 ปี	50 + 25 ปี	70 ปี
อุตสาหกรรมเป้าหมาย	อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นและอุตสาหกรรมเบา	อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นและอุตสาหกรรมเบา	อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นและอุตสาหกรรมเบา	อุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมไฮเทค

หมายเหตุ:

DTA = อนุสัญญาภาษีซ้อน (Double Tax Agreement)

GSP = ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences)

EBA = การยกเว้นภาษีสินค้าทุกประเภท นอกเหนือจากยุทธโปกรณ์ (Everything But Arms)

อย่างไรก็ตาม การทำธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMV ยังมีอุปสรรคบางประการที่ภาคธุรกิจควรพิจารณา ก่อนตัดสินใจไปลงทุน ข้อแรก คือค่าเช่าที่ดินที่ค่อนข้างแพงโดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีศักยภาพสูง ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดี ข้อที่สอง แม้กลุ่มประเทศ CLMV จะมีแรงงานที่ยังอายุน้อยและมีจำนวนมาก แต่ก็ยังขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญและตำแหน่งผู้จัดการซึ่งเป็นที่กำลังต้องการมากในหลายภาคธุรกิจ ข้อที่สาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMV มักจะล้าสมัยหรือมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างบ่อย ทั้งยังมีผลบังคับใช้ไม่เหมือนกันทั่วประเทศ สร้างความไม่แน่นอนสำหรับธุรกิจในการตัดสินใจลงทุน ดังนั้นเคล็ดลับสำคัญของภาคธุรกิจใน CLMV คือความพร้อมในการรับมือกับปัญหาดังกล่าว อีไอซีแนะนำให้นักลงทุนจับมือกับผู้เชี่ยวชาญทางธุรกิจในแต่ละประเทศหรือบริษัทที่ปรึกษา เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจและต่อยอดความสำเร็จ ไม่เพียงแต่สำหรับการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่รวมถึงการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV อีกด้วย